

ÖTVÖSKÓNYISZIVÁRVÁNY ÓVODA

**Helyi Pedagógiai Programja
OM:202 752**

Ötvöskónyi, 2013. augusztus 31.

**Nagy Istvánné
Vezető óvónő**

1. Bevezető az óvodánk pedagógiai programjához:.....	3
2. Gyermekkép, óvodakép.....	4
2.1. Óvodánk környezetének bemutatása.....	4
2.2. Óvodánk bemutatása.....	4
2.2.1. Épületbeli adottságaink.....	5
2.2.2. Tárgyi feltételek.....	5
2.2.3. Személyi feltételek.....	6
3. Nevelői munkánk irányultsága:.....	6
3.1. Az óvodai nevelésünk alapelve:.....	6
3.2. Óvodai nevelésünk célja:.....	6
3.3. Az óvodai nevelésünk fő feladata.....	7
3.3.1. Az egészséges életmód alakítása.....	7
3.3.2. Érzelmi nevelés, szocializáció.....	11
3.3.3. Értelmi és anyanyelvi nevelés.....	13
4. Az óvodai élet megszervezése.....	15
4.1. Nevelést segítő feltételek.....	15
4.2. Az óvoda működési rendje.....	15
4.3. Az óvodai csoportok szervezésének elvei.....	16
4.4. Napirend.....	16
4.5. Szakmai dokumentumok kapcsolata, egymásra épülése.....	17
4.6. Tervezési feladatok.....	17
4.7. Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban.....	18
4.8. Óvodánk szabályai, szokásai.....	18
5. Az óvodai élet, tevékenységi formái.....	23
5.1. Játék.....	23
5.2. Munka.....	29
5.3. Tanulás – tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	31
5.3.1. A mozgás – mozgásképesség fejlesztése.....	32
5.3.2. Anyanyelv, irodalom, mese, vers.....	35
5.3.3. Rajzolás, mintázás, kézimunka.....	37
5.3.4. Ének, zene, énekes játék.....	43
5.3.5. A külső világ tevékeny megismerése.....	46
6. Sajátos nevelési igényű gyermekek inklúzív nevelése.....	53
7. Jeles napok – hagyományok – Ünnepek.....	56
8. Gyermekvédelem.....	57
9. A fejlettség jellemzői az óvodáskor végére.....	59
10. Az óvoda kapcsolatai.....	61
10.1. Az óvoda kapcsolata a családdal.....	61
10.2. Kapcsolat az Önkormányzattal.....	63
10.3. Óvoda – Iskola.....	63
10.4. Kisebbségi Önkormányzat:.....	63
10.5. Egyéb kapcsolatok:.....	63
11. ZÁRADÉK.....	63

1. Bevezető az óvodánk pedagógiai programjához:

A "szivárvány" egy természeti csoda, amint az ezernyi vízcsepp visszaveri a nap sugarait. A sok-sok vízcsepp egy-egy gyermek, akiknek életét nekünk óvónőknek színesíteni, fényesíteni kell egy adott társadalmi közegben.

Környezetünk, falunk élete meghatározója nevelési elképzeléseinknek.

Szeretnénk, ha gyermekeink felszabadultan, boldogan tölthetnék napjaikat- vidám, biztonságot, támaszt nyújtó környezetben- nemzeti hovatartozástól függetlenül.

Programunk ötvözi a korszerű fejlődés és nevelés-lélektani, neurológiai, gyógypedagógiai eredményeket a 3-7 éves gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési, érési ütemének figyelembe vételével

Óvodánk mottója:

**CSALÁDIAS LÉGKÖRBEN
A GYERMEKEK SZEMÉLYISÉGÉT HARMONIKUSAN FEJLESZTVE
ISKOLÁRA VALÓ EREDMÉNYES FELKÉSZÍTÉSSEL
DIFFERENCIÁLT EGYÉNI BÁNÁSMÓDDAL
A PARTNERI KAPCSOLATOK JÓ KIHASZNÁLÁSÁVAL
NEVELJÜK
A RÁNK BÍZOTT GYERMEKEKET.**

A program alkotói a Szivárvány Óvoda pedagógusai.

2. Gyermekkép, óvodakép

2.1. Óvodánk környezetének bemutatása

Társadalmi környezetünk jelentősen meghatározza életünk alakulását:

a nemzet, amelyhez tartozunk,
a földrajzi környezet,
a tájegység mezőgazdasági jellege,
a település nagysága, típusa,
a kommunális beruházások szintje,
a családok nagysága szerkezete, igény szintje, nemzeti hovatartozása,

A kisközségünkben 2 élelmiszerbolt, 1 kocsmá, posta, orvosi rendelő, kórházi gyógy-terápiás osztály működik.

Gyógyszertár nincs.

A felnőtt orvos és a gyermekorvos hetente kétszer rendel, a védőnői hálózat működik.

A faluban az iskola (4 osztállyal) 2006. szeptember 1-től megszűnt.

Fiataloknak felnőtteknek szórakozási lehetőségek: internetezés, könyvtár, kondi terem használat.

A falu 1994-től, Nagyatád várostól való elszakadása óta dinamikusan fejlődik.

Bevezették a földgázt, telefont, kábel TV-t, gondozottabbá váltak a közterek, utcák. Jelenleg szennyvíz beruházási munkálatok folynak melynek befejezési határideje: 2014.

2006-ig óvodánk a helyi iskola tagintézménye volt.

2006.szeptember 1-től 2008. augusztus 31-ig Belegi óvoda intézménytársulásban csatlakozott hozzánk, részben önállóan működtünk Ötvöskónyi székhellyel.

2008. szeptember 1-től 2013. május 31-ig a Nagyatádi Óvoda, Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat tagintézménye voltunk.

2013. június 1-től ismételten önálló intézményként folytatjuk nevelő-oktató munkánkat.

2.2. Óvodánk bemutatása

Óvodánk épülete, mely a falu központjában van, a háború előtt eredetileg iskolának épült.

1968-69-től először nyári óvodaként, később egész évben üzemelő intézményként működött.

1986-87-ben a demográfiai hullám növekedésével kényszermegoldásként két különálló épületben, egymástól 200 m-re helyezték el a két csoportot egészen 1997-ig.

A falu, a szülők, az Országos Etnikai Hivatal, a falu polgármesterének összefogásával sok-sok vita és nehézség árán, 1997 nyarán kibővítették óvodánkat, egy épület alá került a két csoport és a Szivárvány nevet kapta.

Óvodánk létjogosultságát bizonyítja a falu népesedése.

Gyermekeink magyar és cigány nemzetiségűek, magas a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeink száma.

Okai:

- szülők alacsony iskolai végzettsége,
- egészségtelen lakáskörülmények,
- egészségtelen életvitel, alacsony igény szint,

- gondozatlanság,
- gyógyszerek hiánya,

2.2.1.Épületbeli adottságaink

Helyiségeink tágasak, világosak, dominál a természetes fény.

Csoportszobáink alapterülete megfelelő. (45-60 m²)

Fürdőszobánkban 5 gyermekmosdó, 4 gyermekvéccé, zuhanyzó biztosítja a mindennapos tisztálkodási lehetőségeket.

Gyermeköltözőnk kicsit zsúfolt, de átgondolt szervezéssel próbálunk ezen segíteni.

A felnőtt dolgozóknak biztosítottak a szociális helyiségek (öltöző, WC)

A pedagógusok felkészülését az elkülönített óvónői szoba, iroda biztosítja.

Melegítőkonyhánk villanytűzhellyel, badellás mosogatóval van felszerelve.

Fűtésünk gáz- vegyes tüzelésű központi rendszerű, világításunk neon.

Közlekedési folyosónkat célszerű berendezéssel szertárként és könyvtárként is használjuk.

Udvarunk nagysága megfelel a gyermeklétszámnak, de kevés udvari játékunk van.

Az óvoda étkezését az Önkormányzat konyhájának bérlője látja el - az ételt naponta

háromszor szállítják a HACCP szabványnak megfelelő edényekben.

2.2.2.Tárgyi feltételek

Az önkormányzat éves költségvetésével, pályázatok megírásával próbáljuk bővíteni tárgyi feltételeinket.

Régi bútoraink cseréjét megkezdjük minden helyiségben.

Mindkét csoportban új asztalok, székek kerültek beszerzésre.

A csoportszobák berendezésénél törekedtünk arra, hogy a gyermekek biztonságban, kényelmesen, esztétikus környezetben tölthessék el napjaikat, biztosítva a mozgásteret játékaik kielégítésére.

Odafigyeltünk a színek és formák harmóniájára, mely derűt és vidámságot áraszt, meleg és hideg színek kombinációjával.

Játékkészletünk elhasználódott, pótlása anyagi helyzetünk függvénye.

Gyermekeink szociális háttere, az otthoni játékeszközök hiánya indokoltá teszi a vásárlás átgondolt megtervezését, minőségük és darabszámuk megválasztását.

A tanulás megszervezéséhez szükséges alapvető eszközök, játékeszközök rendelkezésünkre állnak, bővítése minden évben folyamatos.

A külső világ tevékeny megismerése érdekében, a tanulási folyamat rendszerének átgondolásával feladatlap- munkalaprendszer- elkészítésére került sor, melyet kombinálva használunk a már rendelkezésre álló eszközökkel.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka alapeszközei biztosítottak. Sok természetes anyag felhasználásával, változatos technikákkal színesítjük gyermekeink napi tevékenységeit.

Az ének-zenei, énekes játék, táncoktatást hangszerek, lemezek, kazetták alkalmazása teszi színesebbé. Óvónőink szívesen használják a furulyát, általuk készített ritmushangszereket. Darabszámuk bővítésre szorul.

Szakkönyvállományunk, gyermekkönyveink számát folyamatosan bővítjük.

2.2.3. Személyi feltételek

Két óvodai csoportunkban 4 felsőfokú végzettségű óvónő dolgozik, csoportonként egy dajkával, akik szintén szakképzettek.

Két óvónő szakvizsgával rendelkezik / vezető óvónői, gyógypedagógiai szakvizsga/.

Minden dolgozónk elvégezte a törvény által előírt 120 órás továbbképzést.

Óvónőink 36, 30, 30, 19 éves gyakorlattal rendelkeznek.

Óvónőink lehetőség szerint továbbképzéseken vesznek részt érdeklődési területüknek megfelelően.

Széles skálájú érdeklődési területünk teszi lehetővé, hogy harmonikusan, egymást kiegészítve tudunk együtt dolgozni, a dajkákkal közösen kialakított rendszerünkben.

2008 szeptemberétől ismerkedünk a kompetencia alapú oktatással.

Az eltelt évek változásai /összevonások, leválások, társulások/még jobban megerősítette testületünk nevelési gyakorlatát. Továbbfejlesztettük szemléletmódunkat, mindig a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartására, az egyenlő hozzáférés biztosítására törekedtünk.

Helyi Pedagógiai Programunk, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának módosítása miatt került átdolgozásra.

3. Nevelői munkánk irányultsága:

3.1. Az óvodai nevelésünk alapelve:

A gyermek jogainak tiszteletben tartása, feltétel nélküli elfogadás, szeretet, megbecsülés, bizalom, testi-lelki, szociális szükségleteinek kielégítése, biztonságos, optimális feltételrendszerben történő biztonságot nyújtó nevelésre törekvés, a gyermeket, mint fejlődő személyiséget, gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

A nemzetiséghez tartózkodó gyermekek számára biztosítani kell a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

3.2. Óvodai nevelésünk célja:

- A gyermek személyiségéhez igazított pedagógiai intézkedések, módszerek, eljárások, melyek elősegítik a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, gyermek személyiség kibontakozását, a hátrányok kiegyenlítését.
- A gyermekek érdekének maradéktalan érvényesítése, az nemzeti és etnikai identitás megalapozása, megőrzése, hagyományok ápolása.
- A gyermek optimális fejlődésének elősegítése egységes alapelvekre épülő színvonalas munkával, a partnerekkel történő szemléleti egységben.
- Kompetencia alapú fejlesztéssel a kreatív személyiség és az élethosszig tartó tanulás megalapozása.

- A sikeres társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és életviteli kompetencia megalapozása, szociokulturális hátrányok csökkentése, a családi nevelés hiányainak pótlása.
- A többiekkel együtt nevelhető, sajátos nevelési igényű, vagy nemzetiségi kisebbséghez tartozó gyermekek elfogadása, befogadása esélyegyenlőségének növelése, egyenlő hozzáférés biztosítása
- Pedagógiai tevékenységrendszerünkkel, tárgyi feltételeinkkel a környezettudatos magatartás alakítása.
- A gyermek önmagához mért fejlődését szolgáló változatos életszervezés és élményszerűen megválasztott játékba ágyazott tanulási formák alkalmazása, tevékenységbe ágyazott ismeretszerzés, készség és képességfejlesztés, kompetenciaalapozás.

3.3.Az óvodai nevelésünk fő feladata

- Egészséges életmód alakítása
- Érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása
- Anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása,

3.3.1. Az egészséges életmód alakítása

Cél:

- A gyerekek testi fejlődésének elősegítése, a mozgásigény kielégítése, valamint a testi-lelki fejlődésük harmóniájának megteremtése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A gondozottság, az egészségügyi szokások, az egészséges életmód kialakítása s annak belsővé válásával a képességek alakításával, a szociális életviteli kompetencia alapozása.

Feladatai:

- Az egészséges életfeltételek megteremtése, rendszeres életritmust biztosító napirenddel.
- Azoknak a kultúrhygiénés szabályoknak és szokásoknak a kialakítása, amelyek a betegség megelőzésben, az egészség megtartásába és megőrásában is szerepet játszanak.
- Az egészséget megőrző testi képességeket fejlesztő mozgás megismertetése, megszerettetése.
- A testápolás, étkezés, öltözködés, baleset megelőzés szokásainak alakítása.
- A környezet védelméhez, megőrásához szükséges környezettudatos magatartás kialakítása:
- Prevenációs, korrekciós testi nevelési feladatok ellátása szakemberek, speciális gondozó bevonásával.
- Egészségre ártalmas dolgok, rossz szokások felismertetése, elutasításukkal az egészséget szem előtt tartó életviteli kompetencia alapozása.

Egészségnevelésünk főbb területei

Testápolás:

Cél: A testápolás, mely a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, a rendszeres, illetve szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényüket szolgálja.

Feladataink:

- A gyermekek szükségleteinek, kívánságainak jelzésére, szóbeli kifejezésére készítettség.
- Családi és óvodai gondozási szokások összehangolása, segítséget adva, együttműködve, az önálló testápolás igényének kialakítása, elsajátítása.
- A gyermeket fokozatosan eljuttatni odáig, hogy önmagával, ruházatával, használati tárgyival kapcsolatban is igényelje a rendet, tisztaságot.

Étkezés:

Cél: Az életkornak megfelelő étkezés a gyermekek egészséges fejlődésének biztosítása.

Feladataink:

- A gyermek életkorának, egyéni szükségleteinek megfelelő táplálkozás biztosítása, a kulturált táplálkozáshoz szükséges eszközök biztosítása.

Az étkezésnél figyelembe vesszük az egyéni étkezési tempót. Az étkezéseket önkiszolgálással és naposi tevékenységgel szervezzük. A kulturált emberré nevelés egyik eszköze, a kulturált étkezés szokásainak elsajátítása, melyet segítenek: a szép környezet, esztétikus terítés, megfelelő méretű tálaló eszközök.

Meg kell ismernünk a gyermekek étkezési szokásait, érzékenységét, ismertessük, szeretessük meg azokat az ételféleségeket, melyek szervezetük egészséges fejlődéséhez nélkülözhetetlenek. A megfelelő folyadékmennyiséget a nap bármely szakába – teremben, szabadban, - biztosítjuk.

A gyermekek maguk is részesei egyes konyhatechnikák elsajátításának, tapasztalás útján közösen készített ételek – aszalás, teák, mézeskalács, „punya” kenyérsütés.

Öltözködés:

Cél: A gyermekek öltözéke legyen célszerű, összhangban az önállóságukkal, az óvodai étellel.

Feladataink:

- Öltözködési szokások alakítása.
- Többretegű öltözködés ajánlása a hőmérsékleti változások ellensúlyozására.
- A gyermekek ruházata az egészségi állapotukhoz, edzettségükhöz legyen igazítva.
- A felnőtt dolgozók külső megjelenése legyen példaértékű.

Pihenés, alvás:

Cél: A gyermek harmonikus fejlődésének segítése a pihenés biztosításával.

Feladat:

- A gyerekek alvásszükségletének egy részének kielégítése az óvodában tartózkodás idejére alatt.
- A nyugodt pihenés, alvás egyik feltételeinek biztosítása a zavaró belső és külső ingerek megszüntetése.

A pihenéshez pizsamába öltöznek a gyerekek.

A délutáni pihenést körütekintő szervezéssel készítjük elő. Az alapos szellőztetés mellett a rend és a nyugodt légkör megteremtésének eszköze a mese, ének, az óvónő nyugalmat árasztó egyénisége, a saját – otthon biztonságát jelentő – pihenőtárs (játék, pléd, stb.). Az ágynyugalom minden gyerek számára kötelező 50 perc.

A harmonikus, összerendezett mozgás és a gyermekek testi képességeinek fejlesztése:

Cél: Az egészséges fejlődés a mozgás biztosításával, mint domináló megnyilvánulás a gyermekek életképességében a környezettel való kapcsolatában.

Mozgásfejlesztési feladataink:

- Az egészséges életvitel fontos részeként a kellemes hangulatban végzett mozgással érzelmileg motiváljuk, „mozogni öröm” érzés kialakítása.
- A fizikai aktivitáson keresztül serkentsük a szellemi aktivitást, s ez által, sikeresen oldjanak meg mozgásos feladatokat, ezzel ellensúlyozzuk a szellemi fáradtságot is.
- Egész éven át, gazdagítjuk a mozgáslehetőséget, a rendszeresen szervezett rövidebb – hosszabb sétákkal, kirándulásokkal.
- Fejlesztjük testi képességeiket: az ügyesség sokféle formáját, az erőt, melynél a fokozatosságra ügyelnünk kell. Lelki képességek közül fontos az akaraterő, a tartós érzelm formálása. A játékosan végzett gyakorlás hozzájárul az állóképesség fejlesztéséhez. A cselekvés gyorsaságát a már készségszintre fejlődött mozgástevékenységben növelhetjük.

Prevenziós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása

A csoportban dolgozó felnőtteknek naprakész tájékozottsággal kell rendelkeznie a gyermek mindenkori egészségi állapotáról, mivel ez meghatározza az óvónő bánásmódját.

Fontos megismerni az óvodai közösségbe kerülést nem kizáró betegségeket, és elsajátítanunk az alapvető tennivalókat, az egészségi állapot egyensúlyban tartásához (allergia, asztma, ételérzékenység, mozgásszervi rendellenesség, stb.)

A baleset-megelőzés fontos része az óvodák munkájának. Nem elég az egészséget megvédeni, edzettségüket fokozni, a váratlan balesetek megelőzésével a sérüléseket, az életet is védeni kell. Ezért kötelező az állandó felnőtt felügyelet az épületen belül és kívül egyaránt. Folyamatosan figyelemmel kísérjük és korrigáljuk az eszközök, berendezések állapotát. Személyes példaadással, a megfelelő viselkedéssel az eszközhasználat helyes módjának megtanításával megelőzni a baleseteket.

Fontos, hogy az óvodai baleset megelőző nevelést a szülők is ismerjék.

Az egészségvédő jó szokások gyakoroltatásával lehet megelőzni, enyhíteni a szezonális megbetegedéseket.

Fertőzőes időszakban ügyelni kell:

- a szellőztetésre,
- a szabad levegőn való tartózkodásra,
- a játékok fertőtlenítésére,
- a helyiségek fokozott takarítására,
- az alapos kézmosásra,
- a helyes orrfújásra,
- a használt zsebkendő tárolására,
- a párolgtatásra.

A napközben megbetegedett gyermeket elkülönítjük és értesítjük szüleit. Magas láz esetén gondoskodunk a folyadékpótlásról.

Az egészséges gyermekek érdekében csak orvosi igazolással fogadjuk vissza a betegségből felgyógyult gyermekeket. Intézményeinkben rendszeres védőnői, gyermek- és fogorvosi szűrést végeznek. Az eredménytől függően, további szakorvosi vizsgálatra küldik a gyermekeket. Segítjük, és részt veszünk a korrekcióhoz szükséges gyógyászati segédeszközök (szemüveg, hallókészülék, lúdtalpbetét) rendeltetésszerű használatának elsajátításában, valamint a társakkal való elfogadtatásban.

A gyermekek egészségvédelméhez szorosan hozzátartozik, így fontos feladatunk a lelki egészség fenntartása.

A külső stressz okokat felismerve, megfelelő nevelési eljárásokkal próbáljuk kiküszöbölni, visszafordítani azokat. Az érzékenyebb, labilis, fáradékony gyermekeknél fokozottan figyelünk a megfelelő terhelésre, mivel ők nagyobb mértékben igénylik az óvónők, dajkák lelki támogatását, testi közelségét, szeretetét.

A zenére végzett mozgásimprovizálással, szabad önkifejezéssel a harmonikus testi-lelki fejlődésüket biztosítjuk, szolgálva ezzel az idegrendszeri pszichés zavarok prevencióját és korrekcióját.

Elsődlegesnek tartjuk az edzett állapot eléréséhez a víz, a levegő, a napfény jótékony hatását. Az őselemekkel való minél teljesebb ismerkedés kapcsán, a levegő, a víz, a tűz, a föld e négy őselemet beépítjük a tapasztalás eredményeképpen a gyermek fogalomtárába.

Biztosítjuk óvodásaink számára, hogy évszakonként és az időjárásnak megfelelő célszerű öltözetben minél több időt töltsenek a szabad levegőn. A rendszeresség mellett fő szempontunk a fokozatosság, védeni kell őket az erős hideg hatásoktól – illetve a káros napsugárzástól.

Környezeti tényezők:

Cél: A gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása

Feladat:

- A többfunkciós csoportszobák alkalmassá tétele a szabad játékra, a változatos tevékenységre.

Óvodáink gyermekei egészséges környezetben töltik napjaikat. Megfelelő szervezéssel kerüljük el a zsúfoltságot, ezzel biztosítva a zavartalan tevékenykedést. A csoportszobák színharmóniája, levegője, tisztasága, a megfelelő számú eszköz biztosítja a gyermekek komfortérzetének kialakulását. A nyitott polcokon, elérhető magasságban található meg a gyermekek a tárgyakat, így könnyen, önállóan választhatják meg a nekik kedvező tevékenységet. A berendezések egy része alakítható, átcsoportosítható a különböző tevékenység változásoknál.

Az öltözőkben biztosítjuk minden gyermeknek a jellel ellátott zsákját, folyamatossággal kerüljük el a zsúfoltságot. A mosdókban a tisztálkodás személyes kellékeit elkülönítve tartjuk. WC használatkor az intimitást biztosítjuk. Itt kap hangsúlyt a nemek közötti különbség és elkülönülés igénye is.

Az óvodákban az udvar felosztása szilárd és természetes talajú. A parkosítással – többféle növény telepítésével – természet közeli élőhely létrehozása és az egészség megőrzése a célunk. Érték számunkra, hogy a növények enyhítik a környezet – por, zaj, erős napfény, -ártalmait, kellemes környezetet biztosítanak.

Az óvónő a folyamatban

Cél: Az óvónő tudatos tervezése, egész lényé hassa át az egész napi életszervezést, fejlesztést.

Feladat:

- Megjelenésével, segítségnyújtásával adjon példát a gyermekeknek.
- A tevékenységekhez igazodó csendes, nyugodt hangnemével, a bizalmas kapcsolat elérése mellett gazdagítsa szókincsüket a testük, testrészek, eszközök, tevékenységek nevével.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek egyéni adottságait, egészségi állapotát. Kiemelten fejlessze a szociálisan hátrányos helyzetű, a különleges gondozást igénylő gyerekek kultur-higiénés szokásait.
- Együttműködik a szülőkkel, az egészségügyi szakemberekkel.
- Elsődleges feladata a megelőzés. A gondozottság biztosításához, a korrekcióhoz, inger gazdag, balesetmentes életteret biztosít az óvoda egész területén, ahol a mozgásformák változatos gyakorlására van lehetősége minden gyermeknek.

Az egészségre nevelés várható eredménye óvodáskor végén

A gyermekek olyan szokás – szabályrendet sajátítanak el, mellyel kialakulnak náluk az egészséges életmódbeli jártasságok, készségek. Igényükké válik a testük, ruházatuk, környezetük tisztasága, rendezettsége.

Meg tanulnak önállóan tisztálkodni, öltözködni, cipőt kötni.

Helyesen alkalmazzák az eszközöket, betartják a higiénikus és kulturált étkezés szokásait. Szívesen mozognak a friss levegőn, testileg edzettebbé válnak.

Felismerik a balesetveszélyes helyzeteket, saját és mások épségére vigyázva használják az eszközöket.

3.3.2. Érzelmi nevelés, szocializáció

Cél: A szocializáció fenntartása felnőtt – gyermek, gyermek - gyermek viszonylatában. A pozitív érzelmi attitűdök, megnyilvánulások alkalmazása, az érzelmi biztonság az esélyegyenlőség jegyében, annak elfogadása, megértése, hogy az emberek különböznek egymástól.

Feladat:

- A kapcsolatok kölcsönösen kezdeményező, bizalomra épülő feltételrendszerének megteremtése. Mindez különös tekintettel irányul a család és az óvodai nevelés előítéletektől mentes összhangjának, nevelőpartneri viszonyának mélyítésére, folyamatos fenntartása.
- Az érzelmi biztonság megteremtésével az együttéléshez szükséges jártasságok, készségek elsajátítása, a szociális és életviteli kompetencia megalapozása.
- Érjük el, hogy az együttélés során saját vágyaikat a közösség keretein belül önmaguk és mások megaláztatására érvényesítsék.
- Közös tevékenységekkel, élményekkel, hagyományokkal teremtjük meg az együttélés kapcsolatrendszerét.
- Mintakövetéssel, az egyéni és csoportos cselekvésekkel, élethelyzetekkel, jeles események – saját énje általi megélésével – tapasztalatokhoz új ismeretekhez, juttatjuk őket, miközben fejlődnek az értelmi és pszichikus funkcióik.
- Lényeges a fogadó szituáció, amelyben érezhetik a szülők az óvónők részéről a nyitottsá-

got, a befogadó készséget.

- Fontos, hogy az új szocializációs térbe biztonságot jelentő családtag segítse a gyermek első lépéseit.
- A gyermek elhozhatja az otthon melegét jelentő, a szülő távollétét enyhítő játékát, kedves tárgyát.
- A szocializálás folyamatában nélkülözhetetlen segítőtárs a dajka. A gyermekek számára először a csoportban dolgozó felnőttek jelentik a biztos pontot, ők azok, akikhez fordulhat, akik megértik, elfogadják, segítik, visszajeleznek neki.
- A gyermek fokozatosan társai felé fordulva keresse helyét a közösségben, próbálkozzon az egészséges mértékű önérvényesítéssel. Adjunk alkalmat nekik az összehasonlításra, önmaguk megméréttetésére, mert így alakul ki a reális önértékelésük, „én-képük”.
 - A társas kölcsönhatásokon keresztül sajátítsák el a szociális viselkedést, kiemelten az udvariassági formákat.
 - A „kényes” helyzetek feloldásának, az eltérésnek jól bevált eszköze a humor.
 - A szocializáció az óvónő és a gyermek kommunikációs kapcsolatában érlelődik. A verbális és az azt kísérő erősítő metakommunikációs jelzésekkel segítjük a gyermeket az őszinte érzelmek kifejezésében, személyes példával tanítjuk azok „leadására és vételére”, mert ezek segítik a beilleszkedésüket, domináns szerepük van az „én-kép” formálásában.
 - Az egyéni örömök mellett különösen fontosak a közösen átélt élmények, az együttjátszás öröme, az együttlét, a közös alkotás, az ünnepek, melyek maradandó hatást gyakorolnak a gyermekekre. Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Majális, Anyák napja, Gyermeknap, nagyok búcsúztatása, születésnap, névnap.
 - Érzelemfokozó hangulati elem a díszítés, ünnepi öltözék, mely az együvé tartozást külsőségekben is erősíti. Az ünnepi hangulatot fokozzuk a meglepetésekkel (műsor, ajándék, ünnepi ebéd, vendéghívás).
 - Átgondolt tervezéssel, izgalmas készülődéssel biztosítjuk a várakozás örömét, a kellemes, közösen megélt érzelmek felszínre kerülését.
 - Az óvodánk a gyermek nyitottságára épít, segíti a gyermeket, hogy megismerje a szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülő földhöz való kötődés alapja.
 - A szülők bevonásával, segítségével gazdagítjuk e napokat, hogy a gyermekeknek a készülődés, a hitelesség – melyet a felnőttek példája ad – az ünnepnap mássága a kiteljesedését adja.
 - Nemzeti ünnepünk:
 - március 15-e,
 - október 23-a.
 - Óvodásaink több természetóvó jeles napot ismernek meg, melynek környezettudatos magatartás formálásában nagy jelentőséggel bírnak:

Óvodánkban a hétköznapi és ünnepi viselet

- A gyermekek az évszaknak megfelelő, könnyen kezelhető ruházatot, váltócipőt, szabadidőruhát, tornaruhát, - cipőt, használnak.
- A csoportokban a naposok napos kötényt.
- Óvodai ünnepeken az óvodai viselet: gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt sötét nadrág – szoknya, és fehér ing – blúz.
- Csoportünnepeken az ünnepi viselet: a kedvenc csinos ruha.

Az óvónő az érzelmi nevelés folyamatában

- Közösségformáló, szocializációs munkánkat az odafigyelés, a mások érzéseinek elfogadása, az értő figyelem hassa át – neveljük a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.
- Megalapozzuk az illemtudást, a helyes viselkedéskultúrát.
- Az óvodai élet minden pillanatában fejlesztjük a gyermek erkölcsi tulajdonságait – együttérzés, önzetlenség, tolerancia, segítőkészség – a kudarc-tűrő képességüket, kitartást az akadályok leküzdését – konfliktusnevelés alapjait.
- A gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodva, a cselekvés, a tett arányában értékeljük a helyzeteket. Elsődleges a pozitív értékelés.
- Kommunikációnk, bánásmódunk modell értékű.

Az érzelmi nevelés, szocializáció várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyermek jól érzi magát a közösségben, szoros baráti kapcsolatai vannak.
- Megtanulta és alkalmazza az együttélés szabályait, szokásait, képes a szükségleteit kielégíteni.
- Őszinte, jó kapcsolata van a felnőttekkel, bízik azok segítségadásában, megértő viszonyulásában.
- Aktívan, örömmel részt vesz az óvodai ünnepek, jeles napok tevékenységeiben.
- Elsajátítja az „adni-kapni jó” érzését.
- Segíti a kisebbeket, gyengébbeket, tolerálja a másságot.
- A konfliktusok, vitás helyzetekben önállóan keresi a megoldást – önértékelése kialakul.
- Képes verbális és metakommunikációs jeleivel kapcsolatfelvételre – ápolásra.

3.3.3. Értelmi és anyanyelvi nevelés

Cél:

- Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai életet, fontos eleme a nevelés eszközeinek, és a gyermeki tevékenységrendszernek.
- Tevékenységek által a gyermeki képességek fejlődjenek, az ismeretek gazdagodjanak, attitűdök alakuljanak – eredményezzen kompetenciát, amelyek segítségével az élethosszig tartó tanulás megalapozását célozzuk meg.

Feladat:

- A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára építve az életkori sajátosságait, fejlettségüket figyelembe véve biztosítsuk a különböző élethelyzetekben és tevékenységekben való gyakorlás és tapasztalatszerzés lehetőségeit.
- Az óvodai élet minden színterén az értelmi képességek – érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás – fejlesztése.
- Egyéni sajátosságait figyelembe véve, a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek feltárása, rendszerezése, bővítése.

- A gyermekek belső szükségletéből fakadó érdeklődését, kíváncsiságát, alkotó tevékenységét, képzeletvilágát „felhasználva” kreativitásuk fejlesztése.
- A gyermek szövegértésének, szövegalkotásának megalapozása a gyermek anyanyelv fejlesztésével. A kommunikáció különböző formáinak alakítása helyes mintaadással a gyermekek beszélkedvének motiválásával, fenntartásával. Értő figyelemmel a gyermek meghallgatása, kérdéseikre a válaszok megadása, további kérdésekkel véleményalkotásának segítése, fogalom alkotásának támogatása, a gyermek eljuttatása a következtetések megfogalmazásáig.

Az óvónő feladata az értelmi nevelés folyamatában

- Lehetőséget adunk olyan helyzetekre, ahol együttműködve, egymástól tanulva megtapasztalhatnak, megismerhetnek, vizsgálhatnak dolgokat, megbeszélhetnek különböző jelenségeket, törvényszerűségeket fedezhetnek fel.
- A motivációs helyzetek átgondolásával, a pozitív megerősítés hatásával elemi ismereteket közvetítünk.
- Kiemelt szerepet tulajdonítunk a játéknak, a játékosságnak, melynek során feltárjuk, felfedeztetjük a természeti és társadalmi környezet jelenségeiben rejlő erkölcsi, esztétikai és értelmi tartalmakat.
- A tevékenységeken keresztül, a tevékenységek által biztosítjuk, hogy feladattudatuk kialakuljon, a feladatok elvégzése egyre eredményesebben megnyilvánuljon, kitartásuk, munkatempójuk, önállóságuk fejlődjön – fejlesztő értékeléssel újabb lendületet adva a tovább lépéshez.
- Számon tartjuk azokat a gyermekeket, akiknél nem tapasztalható a belső szükségletből fakadó érdeklődés, nem fejtenek ki alkotó tevékenységet, nem kezdeményezők a társas, közösségi kapcsolatokban. A családdal együttműködve, a szakszolgálatok segítségét igénybe véve indítjuk el őket a fejlődés útján, esélyegyenlőségüket támogatjuk.

Fejlődés eredménye:

A gyermekek tapasztalva, cselekedtetve, komplex módon ismerjék meg az őket körülvevő világot.

Képességeinek megfelelő feladatokat önállóan és sikeresen oldjanak meg.

Tanulnak meg kitartóan dolgozni, a nehézségek újra próbálkozásra ösztönözzék, váljanak képekké az eredményes munkára. Alakuljon ki a szükséges önfegyelem, a tevékenységekhez kapcsolódó szabály- és szokásrendszer.

A közös tevékenységek, cselekvések, beszélgetések során hatékonyan, folyamatosan alkalmazza kifejező – és problémamegoldó készségét.

Értelmi képességeik alapján alkalmasak a következő életszakasz megkezdésére. Beszédüket a személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes metakommunikációval kísérik.

4. Az óvodai élet megszervezése

4.1. Nevelést segítő feltételek

- **személyi:**
 - Csoportonként, a nyitva tartás egész időtartamában óvodapedagógusok végzik a nevelőmunkát. Munkájukat egy szakképzett dajka segíti.
 - A különleges gondozást igénylő, sajátos nevelési igényű gyerekek fejlesztését külső és belső fejlesztő szakember segíti.
 - Csoportjaink osztatlan összetételűek. A gyermekek fejlődési üteméhez igazodik a rugalmas időkereteivel a folyamatos napirend.
 - A szemléleti egység erősítése, összehangolt munka a nem pedagógusdolgozókkal.
 - A dolgozóknak közös feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

- **tárgyi:**
 - Épületeink, udvaraink felszereltsége a gyermekek fejlesztését lehetővé teszi.
 - Célszerűen, balesetmentesen berendezett inger gazdag, aktivitást kiváltó csoportszobák, a hová kapcsolódó helyiségek, udvar, melyben a gyerekek nincsenek kitéve hirtelen és felesleges hatásoknak - zaj, fény, hő, szag, stressz helyzetnek.
 - A berendezések kellemesek, hangulatosak, bútoraink mobilizálhatók, mely a gyermeki kreativitást biztosítja.
 - A tárgyi eszközök biztonságosan vannak elhelyezve, és a gyermekek számára könnyen hozzáférhetőek.
 - Biztosított a megfelelő munkakörnyezet az óvodai dolgozóknak, külön helység/iroda/ biztosítja a szülők fogadását.

4.2. Az óvoda működési rendje

- Az intézmény működését a házirendben megfogalmazottak betartása biztosítja.
- A házirend: Az óvodai életrenddel kapcsolatosan tartalmazza a szülők jogait és kötelességeit.
- **Munkarend:**

Egész nap folyamán a gyermekek ellátását – lépcsőzetes munkakezdés és befejezés gyakorlatával, megfelelő létszámú dolgozó végzi, az óvónők heti váltásban látják el nevelő fejlesztő munkájukat.
- **A heti rend:**

Az épületben lévő csoportok közötti összhang megteremtését, a tevékenységek szervezésének rendjét szolgálja.
- **Napirend:**

A folyamatos életszervezést tükrözi, melyet a stabilitás és rugalmasság jellemez. A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakításával szem előtt tartjuk a játék kitüntetett szerepét.

4.3. Az óvodai csoportok szervezésének elvei

Helyi Pedagógiai Programunk osztatlan csoportszervezési formában biztosítja a gyermekek optimális fejlődését.

A csoportok szerkezetének kialakítását meghatározza:

- az adott évben felvett fiúk – lányok és életkorok aránya,
- a különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek száma,
- a hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekek aránya.
- rokoni, baráti, település szerkezeti tényezők,

Első fokon az óvoda vezetője dönt a csoportok összetételéről, a gyermekek korcsoport besorolásáról, az óvodapedagógusok és a szülő véleményének figyelembe vételével.

4.4. Napirend

A napirend rugalmasan alakítható.

Az óvodai élet szervezésében kiemelt figyelmet fordítunk a gondozási tevékenységre, amelynek folyamatában a pedagógus nevel, erősítik kapcsolatukat a gyermekkel, támogatja önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző segítővel.

A csoportos óvónő feladata a rendszeres mozgás napi biztosítása a napirend keretei között.

Az óvodánk napirendje igazodik a gyermekeink egyéni szükségleteihez, a helyi szokásokhoz. A rendszeresség, a tevékenységek ismétlődése érzelmi biztonságot nyújtanak a zaklatottabb környezetből érkező gyermekek részére is. Megtapasztalják a rendszert, kialakul az együttműködő képességük, melyhez a szülőknek is igazodniuk kell, egyben tudatformáló hatása is van.

A napirend folyamatosságot biztosít, rugalmasan alkalmazható. A játék és a gondozás, a feladattudatot fejlesztő növekvő időtartamú / 5-35 perces/ csoportos foglalkozások kiemelt figyelmet kapnak.

Ajánlott Napirend

	Időkeret	Időpont	Tevékenységek
JÁTEK Tervezett vagy spontán, kötelező vagy kötetlen egyéni vagy csoportos keretek között megvalósuló tevékenységek	6. ³⁰	8. ³⁰ – 9. ¹⁰	Folyamatos tízórai
	11. ³⁰	9. ²⁰ - 10. ⁰⁰	Irányított irodalmi, ének-zene, tánc, mozgásos tevékenység, Külső világ tevékeny megismerése.
		10. ⁰⁰ – 11. ³⁰	Egyéb ismeretnyújtás. Egyéni fejlesztés.

			udvari tevékenység, séta, kirándulás
Gondozás, étkezés Ráhangolás a pihenésre: - mesehallgatás - zenehallgatás	11. ³⁰ – 13. ⁰⁰	11. ³⁰ - 12. ³⁰ 12. ³⁰ - 13. ⁰⁰ 13. ⁵⁰ – 14. ³⁰ 14. ³⁰ - 16. ³⁰ -ig	Előkészületek az étkezéshez, étkezés Előkészületek a pihenéshez Pihenés Folyamatos felkészítés Folyamatos tisztálkodás, étkezés Szabadon választott Egyéni fejlesztés tevékenység
Játék, szabadon választott tevékenység, kezdeményezés	17. ⁰⁰		

4.5. Szakmai dokumentumok kapcsolata, egymásra épülése

Az óvoda szakmai dokumentumainak kapcsolata, egymásra épülése

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
Nemzetiségi Óvodai Nevelés Irányelvei Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei

Az óvoda Helyi Pedagógiai Programja

Az óvoda éves feladatterve

A gyermekcsoportok nevelési és tevékenységformákban megvalósuló fejlesztési terve

Egyéni fejlesztési lapok

4.6. Tervezési feladatok

A mi pedagógiai munkánk elengedhetetlen feltétele a tudatos tervezés, amelyet úgy kell alakítani, hogy az lehetőséget adjon a spontán adódó nevelési helyzetek kihasználására, a gyermeki érdeklődés, kezdeményezés figyelembe vételére, ugyanakkor biztosítsa az óvónő számára az átgondolt, munkavégzést az eredményes fejlesztés érdekében.

4.7. Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban

A nevelőmunka tervezése, dokumentálása a csoportnaplóban történik. Itt rögzítjük a gyermekek és a csoportok adatait, az egyes tevékenységi formák tartalmát, a szokás-, és szabályrendszerét, az általános fejlesztési feladatokat, módszereket.

A féléves ciklus végén értékeljük az elmúlt időszakot, majd erre építve tervezzük a következő ciklust. Ez az időkeret nagyobb mozgásteret enged az óvónőnek, gyermeknek, ugyanakkor biztosítja a tervezett nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítását. A gyermekek fejlődését az egyéni fejlesztési lapon dokumentáljuk.

Önértékelő, társértékelő, vezetői értékelő és látogatási értékelő lapokat vezetünk az óvónők gyakorlati munkájának, az elmélet és a gyakorlat szinkronjának kontrollja érdekében, amelynek összeállítását a pedagógus teljesítményértékelésben is felhasználjuk.

4.8. Óvodánk szabályai, szokásai

Célja:

A nevelési feladatok hatékony, rugalmas és szervezett megvalósítása.

Az ésszerű szabályok megkönnyítik az együttélést, biztonságérzetet adnak.

Szabály: Magatartást, cselekvést szabályozó irányelvek.

Szokás: Valamely közösségben általánosan követett cselekvési mód.

A szabályok, ha automatizálódnak szokássá válnak, és jól szolgálják a nevelés hatékonyságát.

Gyermek	Gyermek – gyermek - Közösségi szabályok
I. a) Étkezési szabályok b) Öltözködési szabályok c) Tisztálkodási szabályok II. a) Találkozási szabályok b) Csoportszobai szabályok c) Az épületen belül egyéb helyiségek szabályai d) Udvari szabályok e) Utcai szabályok	I. a) Az együttműködés szabályai b) Egyedi megbízások c) Munkajellegű megbízások

Étkezési szabályok	Öltözködési szabályok	Tisztálkodási szabályok
Az önkiszolgálásnál kialakított szabályok (tányér, kanál + villa, pohár szájával lefele fordítva, asztalra tevés,	Személyes dolgait a jelükkel ellátott szekrényrészbe helyezik el, melynek rendjére ügyeljenek.	A tisztálkodás váljék igényükké, saját higiénijukat tartásuk fontosnak.

e rendezés, széket kiemelve leülés)		
Az étkezéshez szükséges eszközökkel biztonságosan terítsenek, ízlésesen rendezzék el az asztalt.	Ruhadarabjaikat óvják és ismerjék meg és tartsák számon.	A tisztálkodásnál minden eszközt a funkciójának megfelelően használják.
A naposok minden tevékenységnél használjanak kötényt.	Időjárástól függően változtassanak öltözködésükön.	A tisztálkodás sorrendiségét tartás be.
Az evőeszközöket helyesen fogják, használják	Az öltözködés, illetve a vetkőzés sorrendjét tartás be.	Lényeges a kézmosásnál a mindenkori szappanhasználat.
A széken ülésnél az egyenes testtartás, mindkét láb térdben behajlítva, talp a földön.	Segítsenek szívesen egymásnak	Rendszeres fogmosás, technikájának elsajátítása.
Csukott szájjal egyenek, tányér fölé hajolva, ne morzsázzanak.		Papír zsebkendő, fésű, WC papír, körömkefe szükség szerinti használata.
Étkezéskor halkan beszélgessenek.		A tisztálkodó szerekből a szükséges mennyiséget használják.
Rendeltetésszerűen használják a szalvétát.		Ne hagyják nyitva a vízcsapot, használat után a WC-t mindig húzzák le.
A folyamatos napi rend miatt a naposok: ebédnél – terítsenek, az étkezés utáni feladatok – terítő összehajtás, leszedés, morzsa felsöpréséért felelősek.		Szóljanak, ha a tisztálkodási szerek, eszközök elfogytak.

Találkozási szabályok	Csoportszobai szabályok	Épületen belüli szabályok
Érkezéskor és távozáskor a személyes jellegű köszönést várjuk el egymástól.	Szeressenek együtt játszani, egymástól ne vegyék el az eszközöket, így is tisztelve a másik játékát	Érezzék magukénak az óvodát, segítsék elő szépítését, tisztán tartását.
Gyermekekre, felnőttekre egyaránt vonatzik, hogy mindig annak illik köszönnie – felhívó jelleg nélkül - aki megérkezik.	Vigyázzanak a csoportszoba berendezési tárgyaira, játékeszközökre, melyeket kreatívan, nem rongálva rendszeresen használnak.	Ismerjék meg az óvoda minden helyiségét, biztonságosan, - de mindig a felnőtt tudtával – közlekedjenek az épületben.
A köszönés viszonzását „a kis közegetől” várjuk el.	A felnőtt felügyelete mellett használható játékokat kérjék az óvónőtől, majd adják vissza (könyvek, óvándó fejlesztő játékok, veszélyes eszközök). Tudják ezek	Egymás csoportszobáit ismerjék, nyitottak, de mindenkor az adott csoport szabályokhoz alkalmazkodjanak.

	helyét a csoportszobában.	
Szólítsák egymást a keresztnevükön.	Csoportszoba átrendezésénél vigyázzanak egymás testi épségére.	Kötelező foglalkozást a saját csoportjukban, vagy az erre a célra alkalmassá tett udvarrészen tartsanak, esetleg terepen.
Érkezéskor ajtók becsukása, a hangoskodás kerülése.	A piros csoportban található bordásfal használata a betervezettek szerint a csoport átszervezésével történik.	Az épületen belül benti cipővel szabad tartózkodni, megfelelő tempóban (lépésben) közlekedni.

Udvari szabályaink	Utcai szabályaink
A gyerekek tartózkodjanak az udvaron, ha hűvös az idő – 5 °C-ig.	Vegyék észre közvetlen és a távolabbi környezet szépségeit, óvják annak értékeit.
A kint tartózkodás ideje alatt érződjön a természet tisztelete, óvása, védelme.	Az utcán a gyerekek párosával, egymás kezét fogva, és egymást követve, megfelelő ütemben a gyalogos járdán közlekedhetnek.
Az udvar rendjének megtartása az udvari játékok, tárgyak, a növények védelme.	20-nál kevesebb gyerek esetén két felnőtt, 20-nál magasabb létszám fölött három felnőtt kíséri a csoportot!
Segítsenek az udvar tisztán, rendben tartásában. Szükség szerint gereblyézzenek, söpörjenek, a homokozó játékokat rendszeresen tisztítsák, pakolják össze az udvari eszközöket.	Mindig a felnőttnek kell haladnia az autóközlekedés oldalán.
Vigyázzanak saját és társaik testi épségére!	A sort csak engedéllyel, vagy utasításra hagyhatják el a gyerekek, elvárjuk a fegyelmezett, kulturált viselkedést.
Ne zavarják egymás tevékenységét!	A játszótéren vagy más egyéb szabadtéri játszóhelyen az ott meghatározott szabályok a mérvadók. Ezeket minden látogatás előtt fel kell mérni, a gyerekek testi épségét veszélyeztető helyzetek kivédése érdekében.
A mindenkori tevékenységnek legmegfelelőbb udvarrészben tartózkodjanak az alábbi feltételek szerint: - <u>egyénileg</u> : a felnőttnél a „kézből – kézbe” való átadás felelősségét be kell tartani - <u>csoportosan</u> : az óvónók közös megegyezése alapján az udvarrészben kialakított szabályok betartásával.	
Mindenkor be kell tartani, hogy kisajtot csak felnőtt jelenlétében nyithatnak.	
A gyerekek testi épségét veszélyeztető eszköz, játék nem tartható az udvaron.	
Bejövetel előtt lábtörlés, cipő lepucolása.	

Gyermek – gyermek
(közösségi szabályok)

Együttműködés szabályai	Egyedi megbízások	Munkajellegű megbízások
Az egymáshoz való alkalmazkodás váljon természetessé a gyerekek körében. Legyenek egymásra tekintettel, váljanak érdeklődőkké egymás iránt.	A megbízásokat a gyermek életkorának megfelelő és a személyiségének figyelembe vételével adjuk.	A gyerekekre akkor bízhatunk munkát, ha már az alapvető ismereteket elsajátította annak elvégzéséhez.
Szívesen hallgassák meg egymást, ne vágjanak egymás szavába! Helytelen viselkedésnél figyelmeztessék egymást.	A megbízások elvégzését figyelemmel kell kísérni és számon kérni (létszámtovábbítás, gondozó néaninek üzenet, virágöntözés, stb.)	Ki kell alakítani bennük a munka céljának tudatát, hogy a munkavégzés közben érezzen felelősséget a véghezvitelhez: naposi feladatkörbe tartozó tevékenységek, a felelősségrendszer kialakítása, legyenek készek a segítségnyújtásra.
Szükség esetén segítsenek egymásnak. A befogadáskor a „régí” gyerekek segítsék az újakat.	Minden olyan feladatot elvégezhet a gyerek, amely a tevékenységével kapcsolatban hozható, - fizikai erejét és testi épségét nem haladhatja meg, illetve nem veszélyezteti.	
Másokkal együttműködve is tudják végigvinni elképzeléseiket. Ne rekesszék ki egymást! Vigyázzanak egymás munkáira.		
Csendes pihenő alatt a nem alvó gyerek sem zavarhatja társai pihenését, alvását		
Pihenés után segítsenek az ágyneműk, ágyak elrakásában.		

5. Az óvodai élet, tevékenységi formái

5.1. Játék

A játék fogalma:

A játék –szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat- a gyermek elemi pszichikus szükséglete, a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

Programunk a játékot az óvodás gyermek legjellemzőbb alaptevékenységének, leginkább fejlesztő, nevelési eszközének és módszerének tekinti. A játék, a játékos tevékenység határozza meg az egész napot, általa új ismeretekhez, tapasztalatokhoz juthat a gyermek. Benne kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja a tapasztalatai és élményei feldolgozását. A játék során alakulnak azok az alap kompetenciák, melyek felkészítik őt a későbbi életszakaszok sikeres megéléséhez. A jó játékra jellemző az izgatottság és az öröm érzése, kísérője a jó hangulat és a könnyedség.

A játék fogalma

Célok:

- A kisgyermek külvilágból és saját belső világából származó benyomásainak játékban való tagolásával, a pszichikum, a mozgás, az egész személyiség fejlesztése.
- Az óvodapedagógus tudatos jelenlétével, szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, nem direkt reakcióival, az elmélyült, élményszerű gyermeki játék kibontakoztatása
- A megfelelő feltételek biztosításával, fejlesztő, élményt adó tevékenységekkel, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával, a szabad játék minél optimálisabb szintű kielégítése.
- A játék során azoknak az alapkompenciáknak a fejlesztése, amelyek felkészítik a gyermekeket a későbbi életszakaszok sikeres megélésére

Jellemzői:

- A játék, a játékos tevékenység határozza meg az egész napot, általa a gyermek új ismeretekhez, tapasztalatokhoz juthat, kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja azok feldolgozását
- A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt- a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játéktevékenység kialakult, bevonható társ marad a tevékenységbe.
- A gyermek, játék iránti pszichikus szükségletének, mindennap visszatérő módon, hosszan tartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.
- Segíti az én-tudat, az önismeret fejlődése mellett a társas kapcsolatok fejlődését, magatartást alakító modellek követését, a példaképek választását
- Tanulási lehetőséget biztosít, melyben maga a tevékenység öröme, a tapasztalatszerzés a fontos. Kialakul a helyes, biztonságos eszközhasználat,
- Biztosítja a gyermek megismerését, fejlődésének nyomon követését.

Óvónői feladat:

- Megfelelő csoportlégkör kialakítása, segítő, támogató, elfogadó attitűddel.
- Tervező és szervezőmunkával a különböző életkoroknak és játékformáknak megfelelő feltételek biztosítása, a csoportszobákban és a szabadban egyaránt.
- Játzóhelyek kialakítása az adottságok figyelembe vételével, a terek változtathatósága, alakíthatósága, a különböző jellegű játékok kibontakozása érdekében. Könnyű és biztonságos mozgás lehetőségét szolgáló térfelosztás
- Az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá játékos tevékenység-szervezésében is kiemelt a szabad játék túlsúlyának érvényesítése.
- A fantázia kibontakoztatását segítő egyszerű, alakítható anyagok, motiváló játékszerek biztosítása, összegyűjtése.
- A készen vett játékeszközök mellett, a közösen készített eszközökkel, a különböző családi kultúrákra emlékeztető tárgyakkal, természetes anyagokkal, az egyén élményekhez kapcsolódóan, a gyermeki önkifejezés, alkotókedv, közös tervezés, együttműködés, interakciós kultúra kibontakoztatása, átélése, megerősítése
- Élményszerzési lehetőségek kutatása és megteremtése a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékhoz, a szimbolikus szerepjátékokhoz, konstruáló játékhoz, a szabályjátékokhoz.
- Tudatos óvodapedagógusi jelenléttel, differenciált módszerekkel, multikulturális – interkulturális szemlélettel, az indirekt irányítás módszerével történő részvétel a játék folyamatában.
- A játék témaköreinek bővítési, mélyítési lehetőségeinek figyelemmel kísérése.
- A jókedvű, lendületes együttes tevékenykedés és a nyugodt, magányos elmélyülés biztosításával az egymáshoz való alkalmazkodás képességének, a kreativitásnak és a szabálytudatnak az alakítása, a konfliktusmegoldó készség és az egészséges versenyszellem formálása.
- A játék által biztosított sokféle tapasztalatszerzéssel, a gyermekekben az önállóság, az eredményre törekvés, a változásokhoz való alkalmazkodás képességének, az önkifejezés igényének kialakítása.
- A véleménynyilvánítás, döntőképeség erősítése, a szokás és normarendszer megalapozása.
- A játék megfigyelésével a gyermekek megismerése, az egyéni fejlettséget alapul véve az egyes gyermek fejlesztésének megtervezése
- Felkészülés a játékba integrált tanulás téma és tartalmi eldolgozására. A játék tudatos felhasználása a kompetencia alapú tanulás megalapozásához.

Játékfajták

A különböző játékfajták a gyermekek játékában keverednek, egymást kiegészítik, olyan képességeket alakítanak melyek az alapkompenciákhoz szükségesek.

A játék felosztása tevékenység szerint (az életkorra jellemző gondolkodáshoz kapcsolódva)

Gyakorló játék	Szimbolikus játék	Dramatizálás, bábozás, szerepjáték	Barkácsoló, építő, és konstruáló játék	Szabályjáték
Manipulációból, örömteli	Saját cselekvés, viselkedés –	A gyermek a valóságot	Alkotásöröm, a „valamiből –	Lényege: a szabályok

mozgásokból álló tevékenység	úgy utánozza hogy mással végezteti vagy másoknál megfigyelt cselekvést utánoz	vágyaihoz és érdeklődéséhez asszimilálja. Lényeges sajátossága az utánzás, a „kettős tudatállapot”	valamit „létrehozás képessége. Átmenet a játékból a munka felé.	betartása, mely figyelmet erőfeszítést igényel.
------------------------------	---	--	---	---

Gyakorlójáték

A gyermek saját testével, hangjával, mozgásutánzással, képességeivel, az őt körülvevő világ tárgyaival, anyagaival ismerkedik. Közben fejlődik a szem – kéz koordinációja, tájékozódó képessége, dominanciája. 3 – 4 éves korban jellemző a későbbiekben beépül a szerepjátékba.

A játék tartalmának fejlődése

- húzható, tologatható, rakosgatható anyagok, játékok megismerése, használatának tanulása,
- verbális gyakorlójátékok segítése, támogatása,
- egy- egy bonyolultabb összeszerelés, összeállítás mozdulatainak begyakorlása, különösen a részképességbeli lemaradást mutató gyerekekénél,
- mozdulatok, mozdulatsorok ismétlésével a saját testének megismerése, a saját maga és a környezet viszonyának megtapasztalása.

Szimbolikus és szerepjáték – színlelő -, szerep -, fantázia játék, bábozás, dramatizálás, alkotó játék

- a gyermek, játék közben tanulja a társas viselkedés szabályait, fejlődik értékítéző képessége, képzelőereje, gazdag és változatos érzelmeket él át,
- 3 – 4 éves korban pár gyermek rövid idejű, alkalmi együtt játszása jellemző, igénylik az óvónő empátiás jelenlétét,
- 4 – 5 éves korban huzamosabb ideig tartó, élményeket is megjelenítő, témájában tartalmasabb a játék. Az óvónő közvetett irányítással segíti a gyermeki önállóság kibontakozását, hisz a gyerekek próbálják már önállóan megszervezni, megvalósítani elképzeléseiket,
- 6 – 7 éves korban egy témát több napon keresztül is játszanak, önállóan szervezkednek, elfogadják a rájuk osztott szerepeket. A szükséges eszközeiket képesek maguk elkészíteni.

A játék tartalmának fejlődése

- Egy – egy erős érzelmeket átélt, megismert szerephez kapcsolódó cselekvés, művelet utánzása, (akár egyedül).
- A szerephez kapcsolódó magatartás megformálása, az eszközök és kellékek egyre bővülő felhasználásával (társsal), a szerephez igazodó verbális megnyilvánulással.
- Játékszituációhoz kapcsolódó szabályok elfogadása és betartása.
- A kitalált és a környezet jelenségeinek, eseményeinek beépítése a csoportos játékba.

Konstruáló, építő játék

Az elemek összeillesztése kézügyességet igényel, gazdag variálhatósága kielégíti a gyermeki fantáziát. Fejlődik a gyermek kreativitása, megfigyelő képessége, az egész – rész viszonyának észlelése, téri tájékozódó képessége. A készített játékok a szerepjátékba is bekerülhetnek. Az építőjáték során tapasztalatot szereznek a tér beépíthetőségéről, magasságról, szélességről, körbekerítésről, építmények létrehozásával a tér tagolásáról, elkülönítéséről. Egymás igényeit figyelembe véve összedolgozás, együttműködés, konszenzus alakul ki.

A játék tartalmának fejlődése

- 3 – 4 éves különböző nagyságú, anyagú, színű eszközök, játékok összerakosgatása, összeszerelése egyéni elképzelések szerint,
- 5 – 6 – 7 éves: különféle játékszerekből a témának, helyzetnek, szerepnek megfelelően „tárgyakat” készítenek, óvónői inspirálásra, önállóan.

Barkácsolás

A gyermekek bármilyen számukra fontos eszközt készítenek, amely funkciót tölthet be, vagy valaminek a hiányát pótolhatja. Közben az alkotás élményét élik át, különféle technikákkal ismerkedik, ismereteket szereznek az anyagok tulajdonságairól, megmunkálhatóságukról. Általa fejlődik manipulációjuk, alaklításuk, kombinatív készségük, szándékos figyelmük. Törekcsenek munkáik befejezésére, önuralmuk, kitartásuk nő.

A játék tartalmának fejlődése

3 – 4 éves:

- ismerkedés a folyamatosan bővülő eszközökkel, használatukkal, a különböző technikákkal,
- az óvónő a gyerekek között apróbb javításokat végez,
- az óvónő a gyermekek bevonásával apróbb javításokat végez.

4 – 5 éves:

- játékok egyszerű, önálló javítása (ragasztás, összekötés),
- játék és ajándéktárgyak készítése,
- a gyermekek segítségével óvónő készít, javít eszközöket.

5- 6 – 7 éves:

- a játéktémákhoz szükséges eszközök elkészítése,
- a gyermekek önállóan készítenek bábokat, kiegészítőket, ajándéktárgyakat.

Bábozás, dramatizálás

- Az önkifejezés, önmegvalósítás leghatékonyabb eszköze. Alkalmas a gátolt, szorongó gyermek oldására, az agresszív gyermek áthangolására.
- Segíti a gyermek beszédfejlődését, kifejező képességét. Az érzelmi világ árnyaltságát is átérzheti általa, leginkább alapja a szövegalkotás szövegtérítésnek.
- Bábozás segíti a befogadást. Később a gyermekek az irodalmi élmények hatására is kedvet éreznek a szereplők megjelenítéséhez.

A játék tartalmának fejlődése

3 – 4 éves:

- ismerkedés a bábokkal, a különféle báb fajták „életre keltési” technikáival,
- egyszerű, fakanál, bot bábú, ujjbábok használata, a bábú mozgása kelti fel az érdeklődést,
- hangutánzások gyakorlása.

5 - 6 – 7 éves:

- a kéz méretnek megfelelő bábok, paraván mögötti bábozás,
- önálló bábozások előbb egyedül vagy párban,
- a szerepek elosztása után mese, történet eljátszása.

Szabályjáték

Bevezetését egyértelműen a gyermekek fejlettsége határozza meg. Kezdetben szükséges az óvodapedagógus jelenléte, később a fokozatos önállósodással képesek önmaguk ellenőrzésére és az elfogadott szabály társakkal való betartatása is. A szabályokhoz való igazodás közben fejlődik a gyermek sikerátélő és kudarctűrő magatartása, akarati tulajdonságai, verbális képességei, logikus gondolkodása.

A játék tartalmának fejlődése

- Mozgásos játékokban (fogócska, labdajáték) népi dalos játékokban a szabály megértése és betartása óvónői irányítással.
- Értelmi képességeket fejlesztő játékok (kártya, társas, dominó) szabályainak betartása óvónői irányítással.
- Verbális, mozgásos és manipulatív játéktevékenységek során önálló szabályra figyelés, mások figyelmeztetése.

3 – 4 éves:

- egyszerű szabály, egész csoport együtt játssza, mozgás kíséri általában.

5 – 6 – 7 éves:

- a győzelem eléréséhez a gyermek egyéni szerepét egyezteti a társakkal,
- közösen ügyelnek a szabályok betartására,
- bonyolultabb, nagyobb szellemi erőfeszítést igénylő játékok játszásával az egészséges versengés kialakítása.

Szerepjáték

A gyermek személyiségét a legdinamikusabban fejleszti. Az együttműködés a szerepek megosztása, az összedolgozás, s mindezekeken keresztül a játék fejlettsége nagyban meghatározza, hogy majd hogyan fog élni a gyermek a társai között, milyen szocializációs fokon viszonyul a további elvárásokhoz. A szociális, életviteli kompetencia csíráit hordozza magába. A szerepjátékban a valóság tükröződik. Minél pontosabb a valóság megfigyelése, mennél gazdagabb az élményanyag, annál tökéletesebb a valóság tükröződése, a gondolkodás fejlődése.

A játékos szituációkban magas a bevésés hatékonysága. A tevékenységhez kapcsolódó bevésés és felidézés serkenti az emlékezés hatékonyságát.

A szereppel való azonosulás segíti az akadályok leküzdését, melynek érdekében a gyermek pontosságra törekszik. Az akarat fejlődésének hatására jelenik meg a szándékos emlékezés.

A játék közbeni csoportosítás, összehasonlítás, rendszerezés, következtetés, ismétlés hatékonyan befolyásolja az emlékezet fejlődését. A játékban és a játékon keresztül fejlődnek az egyes gondolkodási műveletek.

A játék ösztönzi a gyermek szellemi fejlődését és a fejlődéshez szükséges szokások kialakítását. Megtanulja a kitartást, a kitartó erőfeszítést, az újra és újra próbálkozást a saját képességeiben való hitet, melyek nélkül elképzelhetetlen a tanulás.

A bábozás az empátia óvodáskori fejlesztését jól segíti, melyben az érzelmet kifejező kommunikációs módok, megtanulásával tudatosodik, hogy a különféle érzelmi állapotok szavakkal is kifejezhetők.

Ezen keresztül, olyan visszajelzésekhez jut, melyek a tanuláshoz, az új közösséghez való viszonyulását, viselkedésének szabályozását segítik elő. A játék fejlődésével párhuzamosan fejlődik a beszéd. A társ felé fordulás feltételezi és inspirálja a folyamatos, összefüggő beszéd megjelenését, a kommunikációt.

Szimbolikus és szerepjáték – színlelő -, szerep -, fantázia játék, bábozás, dramatizálás, alkotó játék

- a gyermekjáték közben tanulja a társas viselkedés szabályait, fejlődik értékítélő képessége, képzelőereje, gazdag és változatos érzelmet él át,
- 3 – 4 éves korban pár gyermek rövid idejű, alkalmi együttjátszása jellemző, igénylik az óvónő empátiás jelenlétét,
- 4 – 5 éves korban huzamosabb ideig tartó, élményeket is megjelenítő, témájában tartalmasabb a játék. Az óvónő közvetett irányítással segíti a gyermeki önállóság kibontakozását, hisz a gyerekek próbálják már önállóan megszervezni, megvalósítani elképzeléseiket,
- 6 – 7 éves korban egy témát több napon keresztül is játszanak, önállóan szervezkednek, elfogadják a rájuk osztott szerepeket. A szükséges eszközeiket képesek maguk elkészíteni.

A játék tartalmának fejlődése

- Egy – egy erős érzelmet átélt, megismert szerephez kapcsolódó cselekvés, művelet utánpótlása, (akár egyedül).
- A szerephez kapcsolódó magatartás megformálása, az eszközök és kellékek egyre bővülő felhasználásával (társsal), a szerephez igazodó verbális megnyilvánulással.
- Játékszituációhoz kapcsolódó szabályok elfogadása és betartása.
- „Negatív” szerepek megformálásának lehetősége.
- A kitalált és a környezet jelenségeinek, eseményeinek beépítése a csoportos játékba.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Képesek egymás zavarása nélkül, elmélyülten játszani.
- A gyermek teljes személyisége fejlődik.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték, tudnak bizonyos témában több napon keresztül együttesen részt venni.

- Képesek szabályokat, normákat betartani, kitalálni, bonyolult építményeket létrehozni, újraalkotni.
- Dramatikus játékokkal, bábozással helyesen alkalmazzák a nyelvi eszközöket – hangszínt, hangsúlyt, hangerőt, szókapcsolatokat, a nonverbális jelzéseket – gesztust, mimikát.
- Társas viselkedésükben, játékaik során megjelennek az együttérzés, kibékülés, kivárás érzése, valamint olyan szabályok, amelyek a másokkal való érintkezés, együttműködés feltételei.
- Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető. Az otthonról hozott nemzetiségi szokások jelennek meg a játékaikban.(közös beszélgetések, gasztronómiai szokások, vonulások, csoportosulások)

5.2. Munka

Célja

A gyermekben alakuljon ki a pozitív viszonyulás a munka jellegű tevékenységekhez, az életszerű munkatevékenységek végzésével fejlődjenek képességeik, készségeik.

Szeresse, becsülje és egyre nagyobb önállósággal végezze az önmagával és a közösséggel kapcsolatos munkákat.

A munkatevékenység rendszeres, visszatérő módon való végzése, életkor és egyéni differenciáltság szerinti gyakorlása biztosítson változatos tapasztalatszerzési lehetőséget a gyermekek számára és támogassa a tanulás folyamatát.

Feladata

- A gyermekek aktivitására és tevékenység vágyára épített, tervezett képességszintek és képességfajták szerinti differenciált feladatok adása.
- Az egyre önállóbb munkavégzéshez szükséges feltételrendszer és motiváció folyamatos biztosítása.
- Kooperatív képességfejlesztést szolgáló feladatok rendszeres végzésével a szociális életviteli kompetencia megalapozása.
- Az eltérő fejlettségű gyermekek esetében, a munkajellegű tevékenységek által az otthonról hozott hátrányok kompenzálása.
- Az óvoda dolgozóinak magatartása, munkához való viszonyulása példaértékű legyen, mintát adjon.
- Megismertetni a munkaeszközök kezelését, azok biztonságos használatát.
- Akarati tulajdonságok erősítése (kitartás, önuralom, felelősségtudat).

A személyiségfejlesztési lehetőségekre nemcsak a játék és a tanulás folyamán, hanem az óvodai gyermekmunkában is biztosítsunk lehetőséget.

Fektessünk nagy hangsúlyt a gyerekek önállóságának kibontakozására. Óvodánkban az önkiszolgáláson, a naposi munkán, „takarításon”, udvari és kerti munkán, folyamatos megbízatásokon kívül a munka kiegészül a szükségletet kielégítő munkákkal sütés, ünnepek előtti előkészületek. A gyermeki munka így óvodai életünk szerves része, a való élet munkáit is magába foglalja. A folyamatos napirend – osztatlan csoport – ideális lehetőséget biztosít ahhoz, hogy a gyerekek próbálják és gyakorolják a különböző munkatevékenységeket. A munkajellegű tevékenységek átszövik a mindennapokat. Első és legfontosabb a gyermek

önmagával kapcsolatos tevékenysége, majd a csoportért, társaiért és a különböző megbízásokban végzett munka.

Munkajellegű tevékenységek

- önálló öltözködés, vetkőzés, cipő le- felvétele, cipőfűzés, cipő tisztítása,
- ruhák elrakása, öltözőszekrényben lévő ruhák megigazítása, ruha, ágynemű hajtogatása,
- játékok elrakása – csoportban, udvaron,
- foglalkozási eszközök előkészítése, elrakása,
- fogmosó eszközök elrakása, tisztán tartása,
- tornaszobai, udvari eszközök, asztalok ki- berakása,
- ágyak, ágyneműk ki- berakása,
- Növénygondozás (veteményes kert, állatgondozás, ha van),
- udvar, öltöző rendben tartása,
- segítség a kicsiknek,
- egyéni megbízások teljesítése.

Az önkiszolgálással kapcsolatos munkafajták begyakorlása után a gyermek először vállalásos alapon, majd később tudatosan, célirányosan, rendszerszerűen végzi a naposi munkát.

A gyerekek bevonása a felnőtt munkavégzésbe, felnőtt munkájának utánzása.

A naposság: feladataiban és időtartamában, a déli időszakban jelentkeznek a leginkább. A gyermekek kiválasztása előző nap történik. A felnőtt felügyelete mellett végzik feladataikat a csoport szokások, szabályok meghatározásával.

Egyéni megbízások

Csoporton belül és kívül végzett feladatok, melyek a gyermek képességeihez, önállóságához igazodnak. Az alkalmi megbízások folyamatos elemei a napi gyermeki cselekvéseknek. Az óvónő „pillanatra készsége” a gyermek személyiségének ismerete, a csoportszoba adottságai meghatározzák a megbízások célját, feladatát és körét. Megismeri a munkaeszközöket, azok kezelését, használatát. A munka elvégzésére való törekvés kitartását, önuralmát erősíti.

Az óvónő feladata

- A munkavégzés területén segítse a gyermekek önállóságának fejlődését, törekedjen a kipróbálási vágy pozitív megerősítésére, hagyjon időt és lehetőséget a tevékenység begyakorlására.
- Differenciált feladatadással, motivációs eljárással tegye lehetővé, hogy a gyermek sikerélményhez jusson és minden munkatevékenység örömet jelentsen neki.
- Lehetőségek, feltételek biztosítása, hogy minden gyermek az önállóság fokozataival és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkát.
- A munka jellegének, a gyermek fejlettségének megfelelően értékelünk, fejlesztő értékelést alkalmazunk.
- Fejleszteni a gyermek önértékelésének és egymás értékelésének alakulását, a gyermek igény szintjének növekedését.

- Motiválni a szülőket, hogy otthon is gyakorolhassa a gyermek az önkiszolgálást és a családért végezhető munka jellegű tevékenységeket.
- Mindig erősítse meg az óvónő az eredmény elérésekor érzett örömét, az általuk és mások által végzett munka értékét.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során megéli a közösséget való tevékenykedés örömét,
- önállóan, igényesen végzik az önmagukért és másokért végzett munkát,
- óvják, védik, gondozzák a környezetükben lévő növényeket, kisállatokat, alapozódik a másokról való gondoskodás igénye,
- felelősségtudatuk, kitartásuk, igényük alakul a megkezdett tevékenység befejezésére,
- minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van, megbecsülik egymás és a felnőttek munkáját – normák, értékek, szabályok alakulnak ki,
- a gyermekek szeretnek közösen dolgozni, megbecsülik saját és mások munkáját,
- ismernek és megneveznek több, elődeink által is használt munkaeszközt, jártasságokat, készségeket szereznek néhány munkatevékenységről.

5.3. Tanulás – tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célja:

- A gyermek tapasztalatainak és ismereteinek bővülése, gazdagodása, rendszerbe foglalása az óvónő tervszerű munkája által.
- A tapasztalásra, cselekvésre, aktivitási vágyra épített játékos tevékenység szervezés hatására fejlődjenek a gyermekek jártasságai, készségei, gyarapodjon tudásuk, alakuljon attitűdjük, alapozódjanak meg kompetenciáik.
- A gyermek képességszintek és képességfajta szerinti fejlesztése komplex módon.
- A tevékenységek sikeres végzésével az egész életen át tartó tanulás képességeinek megalapozása

Feladata

A gyermek cselekvő aktivitásra alapozva a közvetlen, érzékszerveket foglalkoztató tevékenységek, cselekvéses tanulás szervezése, tapasztalásra épülően ismeretek bővítése, rendezése.

A tanulás megvalósulhat

- spontán, utánzásos, játékos tapasztalatszerzéssel, játékos tevékenységgel,
- kötetlen beszélgetések, kezdeményezések,
- tapasztalatszerző séták, kirándulások,
- munkajellegű tevékenységek,
- kötött foglalkozások során,
- a gyermek életkorából adódó kíváncsiságra építő tervszerű, tudatos fejlesztés.

Jelentős szerepet tulajdonítunk a gyermekek tevékenységeiben rejlő lehetőségek tudatos formálásával.

A gyermek saját tapasztalata, egyéni fejlettsége, fejlődési üteme határozza meg a tanulás folyamatát.

A tanulás tartalma a Kompetencia Alapú Óvodai Programcsomag szerint a Levegő, Tűz, Víz és a Föld komplex tématervek anyagainak felhasználásával az óvónők által összeállított tervek. Kötött foglalkozás keretében történik a mozgás szervezése, ének zene tánc, irodalom szervezése.

Az óvónő feladata

- A tanulási folyamat éves megtervezése és heti lebontása a helyi tervek alapján.
- A gyermeknek lehetőséget kínálni a nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimultán környezetben, kirándulásokon, kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben, olyan szituációk átélésére és megtapasztalására, ahol megismeri a kutatás, felfedezés örömét, képességeit fejlesztve, megismerési vágyát, kíváncsiságát, érdeklődését kielégítve.
- Minden gyermeket a saját képességének megfelelő feladat elé állítva, cselekvéses tanulással fejlesztjük feladattudatukat, önállóságukat, figyelmüket, kitartásukat, pontosságukat, gondolkodásukat.
- Egy elfogadó, megerősítő, tanulást támogató környezetben, változatos, érdeklődésüknek megfelelő, motiváló tevékenységeket biztosítunk.
- Személyre szabott pozitív megerősítéssel, dicsérettel, fejlesztő értékeléssel tudatosan építve a sikerélmény motiváló hatására ösztönözzük a gyermekeket, hogy cselekvő aktivitásuk megnyilvánuljon, reális önbizalmuk kialakuljon, erősödjön.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Belső motiváció és nem külső kényszer hatására vesznek részt a megismerő folyamatban.
- Készségeket, jártasságokat szereznek, amelyek által fejlődik értelmük, intelligenciájuk.
- Életkoruknak megfelelő önállósággal, figyelemmel, kitartással, feladattudattal rendelkeznek.
- Pozitív viszony alakul ki bennük a megismeréshez, ezen belül a tanuláshoz – szeretnek, akarnak tanulni.

5.3.1 A mozgás – mozgásképesség fejlesztése

Célja

- A gyermek természetes mozgása fejlődjön.
- A testi képességek – erő, gyorsaság, állóképesség, ügyesség – fejlődjön.
- A szociális kompetencia alapozása, a személyiség jellembeli és akarati tulajdonságainak fejlesztésével.
- Fejlődjön a gyermeki szervezet teljesítőképessége az egészség megóvása érdekében.

Feladata

- Szervezett mozgástanulás.
- Az egész test izomzatának mozgatása, fejlesztése.
- A szövegértés megalapozása a beszédértés és cselekvőképesség fejlesztésével.
- Az érzelmi,- értelmi,- és szociális képességek fejlesztése mozgástevékenységeken keresztül.
- Percepció, téri tájékozódás, testséma fejlesztés.

- Mozgásszervi defektusok percepciója és korrekciója.

A mozgásfejlesztés fő területei:

- mozgásfoglalkozás,
- mindennapos mozgás,
- szervezett, képességfejlesztő mozgásos játékok.

Mozgásfoglalkozás

Feladata: A szervezett mozgás tanulás megvalósítása. A gyermeki szervezet arányos fejlesztése, a váz – izomzat erősítése, az egészséges testtartás kialakítása, a mozgásigény kielégítése.

Heti 2 kötelező foglalkozás keretében valósítjuk meg.

A gyakorlatokat minden gyerek egyszerre, de saját fejlettségi szintjén hajtja végre. A szabad mozgás és az egyéni tempótartás feltétele a kényelmes térbeli elhelyezkedés biztosítása. Mozgásfejlesztésünk nemcsak a testi képességet alakítja, hanem a későbbi tanulási zavarok megelőzését is szolgálja.

A mozgás foglalkozások szervezésének, irányításának szempontjai

Az óvónő feladatai

- A mozgásanyag átgondolt kiválasztása, egymásra épülése, minden izomcsoport megmozgatása.
- Életkor és testi képességek szerinti differenciálás.
- Prevenációs anyag beépítése a foglalkozásba.
- A sajátos nevelési igényű gyerekek testi képességeinek fejlesztése.
- A megfelelő terhelés biztosítása.
- Ügyeljen arra, hogy a különböző fejlettségű gyerekek, megfelelő szintű irányítást és segítséget kapjanak.
- Fejlesztő értékeléssel a mozgás tökéletesedésének elősegítése.
- Pontos, látható bemutatás, konkrét magyarázat adása.
- A kötelező foglalkozások gyakorlatvezetési formái legyenek alkalmasak arra, hogy az óvónő gyermekekkel:
 - megszerettesse a mozgást,
 - játékos irányítással, buzdítással ösztönözzön,
 - érdeklődésüket, aktivitásukat folyamatosan fenntartsa,
 - figyelmüket irányítsa.
- Pozitív megerősítést személyhez kötött hibajavítást alkalmazzon.
- A gyermekek teljesítményét, változatos módszerekkel értékelje.
- Megfelelő számú, érdekes eszközt biztosítson.

A tanulás tartalmának tervezésében jelenjen meg

- A 3-4 éves gyerekek irányított mozgása során a nagy mozgásokra helyezett hangsúly
 - futás gyakorlatok, ugrások, dobások, természetes támaszgyakorlatok, egyensúlyozás, gimnasztikai gyakorlatok, játékok, prevenációs gyakorlatok.

- A 4-5 éves gyermekeknél megelőző korcsoport anyagának gyakorlása változó körülmények között, rendgyakorlatok
- Az 5-7 éves gyermekeknél a testséma kialakítása, a téri tájékozódás és térirányok gyakorlása, finommotorika fejlesztése, labdagyakorlatok, sorversenyek, váltóversenyek, különböző támaszgyakorlatok, egyensúlyozás, függésekkel bővül a tanulás tartalma.

Mindennapos mozgás

Feladata: Minden izomcsoport megmozgatása, a szervezet frissítése. Megfelelő terheléssel a mozgásigényük kielégítése.

A mindennapos mozgás szervezésének, irányításának szempontjai

Az óvónő feladatai

- A heti mozgásfoglalkozásra épülő tudatos anyag összeállítással a visszatérő fejlesztés gyakorlatának megvalósítása
- Elsősorban játékok, már ismert gimnasztikai gyakorlatok adják az anyagát.
- A mindennapos mozgást zenével, kézi szerekekkel színesíthetjük.

3. Szervezett, képességfejlesztő mozgásos játékok

Feladata: Képességfejlesztő játékok rendszeres szervezése. A kompetencia alapú óvodai programból készített mozgásgyűjtemény tudatos használatával, minél több gyermek mozgásfejlődésének elősegítése.

A jó hangulatú szervezett mozgást szolgáljuk:

- körültekintő szervezéssel,
- játékos feladatadással,
- rövid, érthető utasítással,
- várakozási idő kiküszöbölésével,
- a foglalkozás pergő vezetésével,
- pozitív megerősítéssel, alkalmanként saját mozgásmintával,
- egyénre szabott segítséggel.

Minden mozgásszükséglet kielégítéséhez olyan feltételeket teremtünk, amelyben a gyermekek mozgásöröme, aktivitása kiteljesedik.

Fontos és elengedhetetlen az óvodapedagógus számára, hogy minden eszköz használatba vétele előtt meggyőződik annak épségéről, stabilitásáról, balesetmentességéről!

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Legyen igénye a természetes mozgásra, a mozgásos játékokra. A gyermek képessé válik a testi szükségletek, a mozgásigény szándékos irányítására.
- Szeressen tornázni, élvezze a tevékenységet, s örüljön neki.
- Óvodáskor végére növekszik a teljesítőképessége, mozgásuk összerendezettebb, ügyesebb és rendezettebb.
- Mozgásban egyre kitartóbbak, bonyolultabb, összetettebb mozgásokra is képesek.
- Képes tájékozódni önmaga és a tér vonatkozásaiban.
- A gyakorlatokat pontosan végzi, bátran és fegyelmezetten használja a tornaszereket.

- Egyéni és csoportos sor s váltó versenyeken kitartóan játszik, a szabályokat pontosan betartja.
- A vezényszavakat, utasításokat megérti, azoknak eleget tesz, pontosan követi őket, a mozgáshoz kapcsolódó nyelvi kifejezéseket használja.
- A természetes ütemes járást képes változtatni.
- Saját képességeinek megfelelően, nagy akarattal, pontosan végzi a fő gyakorlatokat, terhelhetősége korának megfelelő.
- Állójárból 20 – 30 métert képes futni, padmerekvítő gerendán egyensúlyozni, hátsó függőállásban lábmozgatást végezni, nekifutásból akadályokat átugrani, talajra érkezéskor ugrása lendületét fékezni, távolba dobni kislabdával, helyben labdát vezetni.
- Szívesen mozog, játszik, önálló játék alatt is betartja a szabályokat.
- Közös, vagy egyéni győzelemért erőfeszítéseket tesz. Vigyáz a társa testi épségére, tud a kisebbekhez is alkalmazkodni.
- A gyakorlatok pontos végrehajtásával, pozitív szociális érzéseinek gyakori megnyilvánulásával, fegyelmezettiséggel példát mutat a kisebbeknek

5.3.2. Anyanyelv, irodalom, mese, vers

Anyanyelv – irodalom: az óvodai nevelésünk szerves része, mely átszövi az óvodai élet minden mozzanatát, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Célunk

- Anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző fokainak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében.
- Az anyanyelvben folytatott kommunikáció kompetenciájának megalapozása.
- A választékosan beszélő környezet hatására a beszédkedv felkeltése, fenntartása, a magyar nyelv és a beszéd tanítása, nyelvi képességek fejlődése.
- Verbális együttműködés társakkal, felnőttekkel kommunikáció fejlődése.
- A gyermek érzelmi-értelmi, akarat, etikai fejlesztése, irodalmi ízlés formálása. Váljanak irodalmi élmények aktív örömteli, befogadjává, reprodukálójává.

Feladat

A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzést beszélő környezettel.

Óvodai életünk egészét hassa át a kommunikációs helyzetek megélése, fejlesztése, bizalomra épülő beszédés légköre. A szövegértés, szövegalkotás kompetenciájának megalapozása. Választékos, ismétlődő kommunikációs helyzetek, irodalmi élmények átélésével, sokoldalú feldolgozásával, a gyerekek ismereteinek, szókincsének, kifejezőkészségének, értékrendjének fejlesztése, gyermeki kérdések támogatásának kiemelése. Különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlás.

Lényegkiemelő képesség fejlesztése az irodalmi alkotások cselekmény részleteinek, jellemzőinek felismerésével, a szövegértés képzelőerő, emlékezet fejlesztése.

Együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.

Az óvónő feladata

- Mindazon feltételek megteremtése, melyen keresztül az anyanyelv, az irodalom közvetítése, mese-vers nevelő hatása érvényesül.
- Olyan kommunikáció kialakítása és gyakorlása, amelyben az óvónő tudatosan hat a gyermek beszéd állapotának fejlődésére.
- Tudatos, igényes anyagkiválasztás, a fejlesztési tartalmak differenciált – egyénre szabott változatos feldolgozása, spontán lehetőségek kihasználása.
- Mindennapos mesélés feltételeinek megteremtése, megvalósítása – tevékeny részvétel biztosítása, belső vizuális kép fejlesztése.
- Szeretetteljes, empatikus légkör megteremtése, ahol a gyermek bátran kifejezheti önmagát, az érzelmi biztonság fokozása azáltal, hogy az „előadás” érintéssel is párosul, az érzelmek kifejezésének gyakoroltatása.
- Választékos, jól érthető, szemléletes beszéd használata.
- Nyelvi játék kezdeményezése.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.
- A szólások kapcsán a békesség, önuralom fejlesztése, a feltétel nélküli szeretet megéreztetése, a másikért való kiállás kifejezésének gyakoroltatása.
- A játékot, a tevékenységeket kísérő kommunikációs helyzetek lehetőségét kihasználja a differenciált fejlesztésre.
- A nyelvi játékok során juttassa sikerélményhez a gyerekeket.
- A tudatos fejlesztés céljából beszélgetést, párbeszédet kezdeményez egy-egy gyermekkel, csoporttal.
- Aktivizálja a gyerekeket, beszéltesen, hagyja beszélni, alakítsa a gyerekek beszédfigyelmét, önuralmát.
- Ismerje meg a gyerekek beszédértési, beszédtechnikai szintjét, működjön együtt a szülővel.

Mese – vers

A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.

Anyanyelvünk megismertetésének, megszerettetésének lehetőségei közül ebben a korban a legnagyobb lehetőség: a mese – vers átélésének mindennapos gyakorlata (ez ősi forrás!). A napi tevékenységek közben adódó aktuális szituációkat minden esetben kihasználjuk a témához, alkalomhoz illő mondókák, versek, szójátékok, szólások felidézésével.

Az irodalom iránti érdeklődés felkeltését, változatos módszerekkel és eszközökkel való feldolgozását a nemes, főként az igényes gyermekirodalom közvetítésével végezzük.

A gyermek saját vers – és mese alkotása, annak mozgással és vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja

A gyermeki önkifejezés fejlesztés segítése, a saját vers és mesealkotás megalapozása változatos módszerek alkalmazásával.

Anyanyelvi – irodalmi fejlesztés anyaga

- mesék, történetek,
- hagyományokhoz kapcsolódó irodalmi anyag,
- versek, mondókák, rigmusok,
- közmondások, szólások, találós kérdések, csúfolók.
- nyelvi játékok.

A felhasznált irodalmi anyag összeállításának szempontjai

3 – 4 éves korban:

A mondóka, vers anyagot elsősorban a népi ölbéli játékok, hívogatók, ringatók, altatók, lovagoltatók, simogatók, ritmikus zenei hatású, rövid, állatokról, természetéről szóló versek alkotják. Fokozatosan szoktatjuk a gyerekeket a mese figyelmes meghallgatására. A mesék közül egyszerű, érthető cselekményű láncmeséket, állatmeséket választunk. Rövid, ötletes jelenetekkel ismertetjük a gyerekeket a bábokkal, ezzel ösztönözve őket a bábbal történő hangutánzásra, mozgásra, mondókázáshoz, verseléshez.

4 – 5 éves korban:

Több versszakos, de egyszerű, humoros, vidám ismétlésekkel tagolt, ritmusélményt nyújtó versek közül válogatunk, melyek az évszakváltásról, a gyermek és felnőtt világról szólnak. A mesék többfázisos szerkezetű népi, állatmesék, műmesék. Ismert, kedvenc meséjük egyes részleteit tetszés szerint bábozzák, dramatizálják.

5 – 6 – 7 éves korban:

Előtérbe kerül a cselekményes népi, tréfás állat- és tündérmese, klasszikus műmese, folytatásos elbeszélgetések, meseregények. A kiolvasók, mulattatók, tréfás beugratók, csúfolós, mozgásos játékot kísérő kiszámolók, ugrók szerepelnek. A versek már több versszakos lírai érzelmi töltésűek. Már próbálkoznak a mesék befejezésével, új mesék kitalálásával. Dramatikus játékaik, bábozásuk már egyre önállóbb, ötletesebb általuk kezdeményezett is.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Érdeklődnek az irodalom, a mesék, a versek iránt, igénylik azokat.
- Szeresse, szívesen hallgassa, egyedül is mondjon mesét, verset. Megérzi a versek hangulatát, témáját, a költői képeket. Igényelje, várja a mesemondást, a verses, folytatásos mesék szálait össze tudja kötni.
- Mese, vers élményeiket szívesen eljátsszák, dramatizálják – szabadon szárnyaló képzeletük, fantáziájuk által.
- Tudjon 10 – 15 verset, mondókát. 10 mesét ismerjen olyan szinten, hogy a szereplőket és a főbb cselekményt el tudja mondani. Ebből „kedvenceit” 5 – 7 mesét, bábozni, dramatizálni is legyen képes.
- 4 – 5 mondatos történetet a saját szavaival képes visszamondani. Összefüggő, egész mondatokban képes beszélni a képekről.
- Szereti a könyveket, szívesen nézegeti azokat. Megtalálja benne kedvenc meséjét, óvja és vigyázza a könyveket.
- Képes verbális kapcsolatok kialakítására, szívesen, összefüggően beszél, beszélget. Aktívan használja a tapasztalatok során szerzett, megismert szavakat. Beszéde megfelel a magyar nyelv szabályainak. Nyelvi képességeik kialakulnak: érthető, kifejező beszédképesség, helyes, tiszta hangéjtés, megfelelő mondatalkotás, társalgási kedv.
- Beszédfigyelmiük kialakul.
- Kérdéseiket bátran, nyíltan megfogalmazzák.

- Ismerik és használják a verbális kommunikáció szabályait. (hallgasd meg a másikat, ne vágj a szavába) A társadalmi normáknak megfelelő elemi illemszabályokat használják: köszönés, megköszönés, megszólítás, bemutatkozás...

5.3.3.Rajzolás, mintázás, kézimunka

Célja

Az ábrázolás különböző fajtáival, a népművészeti elemekkel az esztétikai környezettel való ismerkedéssel, a gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően a képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatni, kialakítani bennük a komponáló, térbeli, síkbeli tájékozódó és rendező képességet.

A vizuális nevelés az óvodai nevelésben, illetve az élet egészében érvényesülő folyamat: az, amelyben igazán teret és lehetőséget kap mindaz, ami szép, harmonikus, esztétikus körülöttünk.

Az alap-kultúrtechnikák elsajátításához szükséges pszichikus funkciók, képességek, készségek, jártasságok kifejlődése a gyermekekénél.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Feladat

- A gyermek élményeinek kifejezése, saját formanyelvének alakítása egyéni szintjükön.
- A gyermekek saját elgondolásuk alapján, egyéni szintjükön alkossák újra élményeiket.
- Igénykialakítás az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Megismertetni a gyermeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival. Az ábrázolás különböző fajtái, a technikákkal való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.
- A különböző technikák a gyermekek érzelmének kiteljesedést is szolgálgják, miközben a valóság énhöz kötött jelei is megnyilvánulnak.
- Az ábrázoló tevékenység a gyermekek nyelvi fejlődésére is hat, mert amit nem tud képekben, rajzban megjeleníteni, azt szóbeli kifejezéssel teszi teljessé. A beszédgátlásnál a kapcsolattartás eszköze lehet az ábrázoló tevékenység.
- A mintázással lehetőséget biztosítunk a három dimenzió megismerésére, a kéz izomzatának erősödésére, a kéz csontosodási folyamatának elősegítése.
- Megfelelő motiválással – szép, érdekes eszközökkel, technikákkal – játékká, felfedezéssé, vonzó tevékenységgé tegyük az ábrázolás alkalmait, elérve, hogy a gyermek, újra és újravállalkozzon a feladatra, és sikerként élje meg.

Fejlesszük a gyermekek

- koncentrációképességét,
- figyelmét,
- feladattudatát,
- akaraterejét,

- esztétika iránti fogékonyságát,
- térbeli és síkbeli tájékozottságát,
- formavilágát,
- kreativitását és képzelő erejét, képi látásmódját,
- színérzékét.

Ismerkedjenek meg a gyerekek a különböző anyagokkal, az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai alapelemeivel. Olyan feltételek biztosítása, ahol a gyermek egyéni fejlettségéhez igazodva a képi, plasztikai kifejező képessége, tér, forma, színérzéke fejlődik. A gyermek környezetében a szépség iránti vonzódás és értékelő képesség alakítása.

A tevékenységek gyakorlata

- képalakítás a gyermek síkon készített munkái,
- plasztikai munkák,
- építés, meglévő alapelemekből való összerakás,
- kézművesség, népművészeti elemekkel, esztétikus tárgyi környezettel.

A rajzolás, mintázás, kézimunka kötetlen formában: a játékba épül be, a gyermekek önállóan, szabad választás alapján veszi elő az eszközöket, és szabadon alkot azokkal.

Szervezett tevékenység

Célja

A gyerekekkel felfedezzük, hogy minden ábrázolható. Egy – egy emlék, élmény közös vizuális felfedezése során felhívjuk figyelmüket a részletek fontosságára. Elkezdődhet reggel és folyamatosan folytatható. Fontos, hogy minden gyerek értesüljön arról, hogy mi a feladat. Segítségünk, fejlesztésünk, követelményünk alapja az, hogy a gyermek önmagához mértén fejlődjön.

A fejlesztés tartalmát a táblázatban szereplő tevékenységekkel, technikákkal alapozzuk meg, és a programcsomag életkorra bontott tematikájával kiegészülve válik teljessé.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Igényüket alakítjuk az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

A fejlesztés tartalma

Fejlesztés tartalma	3 – 4 évesek	4 – 5 évesek	5 – 6 – 7 évesek
Ajánlott tevékenység	<p>Rajzolás, firkálgatás, rajzolgatás érdeklődésük, kedvük szerint. Emlékképek, képzeletük nyomán. Tetszés szerinti színválasztás. Képi elemek egymáshoz rendelésének próbálgatása (fej – törzs, autó – kerekei). Ritmusképzés többféle módon (vonalak rendszere, körfirka, formaismétlés). Ábrázolás próbálgatása megszokottól eltérő formájú, színű, nagyságú képfelületen, változatos anyagú papírokon. Képek készítése pálcával, aszfaltra cserépdarabokkal, krétával, zsírkrétával, ceruzával. Beszélgetés a rajzokról. Emberalak részformái: fej, törzs, karok, lábak. Tájékozódás a kép síkján: széle, közepe, fent, lent, egymás mellett. A kézmozgás és a rajzeszközök nyomhagyása között összefüggés tapasztalható.</p>	<p>Rajzolás: az udvaron, aszfalton nagy méretekben. Rajzolás bottal a földre, krétával a táblára, csomagoló papírra. Emberalak, környezet, tárgyak rajzolása saját elképzelés alapján. Különböző cselekményes jelenetek, mese, vers megjelenítése. Érdeklődés a környezet színei iránt. Képalakítás tussal, fapálcával különböző felületekre (üveg). Képalakítás spárga, fonal darabkák textillapra applikálásával, színes papírlapra tépéssel kialakított papírfoltok felragasztásával.</p>	<p>Rajzolás: nagy méretben, együtt is földre, aszfaltra (ugróiskola, útvonal). Egyéni és közös kompozíciók rajzolása egyéni élmény vagy elképzelés alapján. Környezetben található formák, tárgyak, jelenségek megfigyelése, megjelenítése. A rajzolt formák gazdagítása, díszítése tetszés szerint. Mesék, történetek képi ábrázolása. Leporelló készítése saját rajzokkal.</p>
Festés	<p>Ismerkedés a festékekkel (ujjlenyomat), kézlenyomat, krumpli, gyümölcs nyomat, dugó nyomat. Ecsethasználat: ecsetnyomok festése. Felület befestésének megtanítása.</p>	<p>Képek festése egyénileg választott színekkel. Festés gombfestékekkel, temperával sokféle alakú, méretű, anyagú papír használatával. Az ecset kimosásának helyes vízhasználatának a gyakorlása. Új színek keverése.</p>	<p>Kisebb-nagyobb mértékben, különböző felületekre (üveg, gipsz). Színkeveréssel bábok, álarok, díszletek festése. Gombfesték, tempera használata. Száraz festékre zsírkrétázás, karcolás.</p>

Plasztikai munkák	Különféle formák, tárgyak gyurkálása, formálgatása és díszítése különböző eljárásokkal. Különbözőtermészeti tárgyak felhasználása. Alakítás homokból, különböző képlékeny anyagokból. Tapasztalatszerzés az anyagok viselkedéséről. Formálási technikák megtanítása: gömbölyítés, sodrás, lapítás, tépés, simítás, gyűrögetés, ragasztás.	Természeti tárgyak gyűjtése (termések, levelek, rügyek, kavicsok) felhasználása. A gyűjtött tárgyak összehasonlítása, csoportosítása. Emberalak, állatfigurák mintázása, a főbb résformák érzékeltetése, díszítése. Egyszerű ajándéktárgyak, játékok készítése, összeszerelése. Homok agyag, gyurma, színes papírlapok, kartonok, sokféle megmunkálható anyagok használata. Ismerkedés különféle technikákkal: nyirkálás, tépés, hajtogatás, vágás, karcolás, stb. Felületekre vonatkozó tapasztalatszerzés: sima, érdes, fényes, matt, kemény, lágy. A papír gyűrhető, nyírható, téphető, stb.	Emberalak, állatok, tárgyak mintázása, a legjellemzőbb forma, a legtöbb tagoltság egyéni érzékeltetésével. A mintázott figurák összerendezése különböző térbeli pozíciókba, próbálkozás kétalakos szobor formálásával (anya – gyermek). Játékok, fénydíszek készítése mintázással, szövással, fonással. Változatos, képlékeny anyagok alkalmazása, eszközökkel való alakítása, formálása. Természetes anyagok használata. Tépes, vágás, ragasztás, kötés és applikálás.
Kézimunka	Gyöngyfűzés megtanítása, láncfűzés, cipőfűzés különböző formákba.		
Építés	Különböző formák rakosgatása, sorakoztatása játék közben. Kisebb, nagyobb térbeli alakzatok építgetése. Homokból, hóból építés. Dobozokból, takarókból, építőjátékokból téralkotó tevékenység végzése	Nagy térbeli alakzatok (nyitott – zárt körök, kapuk) formálása, közös mozgásos játékok során. Különféle anyagokból összerakással, térbeli rendezéssel, kisebb – nagyobb építmények alakítása. Különböző térrészek berendezése: orvosi szoba, babaszoba, konyha, bolt. Homok, hó felhasználásával építkezés. Dobozokból, építőkockákból építés.	Közös munkával homokban, hóban, dobozokból, építőelemekből építés. Kövekkel, kavicsokkal díszített ágyások, utak, szegélyek alakítása. Térbeli tapasztalatok és megfigyelések, tájékozódás a térben, téralakítás. Stabilitás, labilitás, alátámasztási és lefedési lehetőségek. Vízszintes, függőleges, ferde irányok. A formák egymáshoz viszonyított méretei. Műalkotások nézegetése, ró luk beszélgetés (képek, szobrok). Esztétikus környezet megfigyelése: táj, növények, gyerekek. Kiállítás meglátogatása.

--	--	--	--

Az óvodapedagógus feladatai

- Megismertetni a gyermeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás, kézimunka különböző technikai elemeivel és eljárásaival.
- Felkeltse az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenységvágyát.
- Eszközök, tárgyak célszerű előkészítése, elrendezése, serkentő motiválás.
- Megfelelő légkör, hangulati feltételek biztosítása. Olyan helyzet teremtése, amelyben a gyermek szívesen, buzgón munkálkodik egyedül, szükség esetén segítséget kér, ha problémába ütközik.
- Fejlesztő értékelésével buzdítja a gyermeket.
- Elegendő eszköz biztosítása, eszközök biztonságos kezelésének megtanítása.
- A vizuális befogadásnak, a megismerésnek, az alkotás örömeinek formálása, a különböző technikai ismeretek átadása, tanítása.
- Erősíti a gyermeki alkotás folyamatában a kezdeményező, alkotó magatartás érvényre jutását, esztétikai érzékenységük, szép iránti fogékonyságuk alakítását természetes, jó minőségű anyagokkal.
- Tervezze, szervezze meg előre, gondolja át a témát – mely élményre épülhet és fejlesztési célt is meghatároz – a gyermekek alkotási vágyának kielégítése.
- A gyermek testi épségét óvó szabályok megkövetelése – eszközök használatánál!
- A vizuális nevelés komplex beillesztése a hosszú távú fejlesztés rendszerébe.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Saját kezdeményezésére is szeret ábrázolni, alkotni, többnyire biztonsággal használja a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Nyitott és érzékeny környezete esztétikai értékei iránt, rácsodálkozik a szépre, megtanul „látni”.
- Többféle technikával is ki tudja fejezni önmagát. Alkotásaiban az ábrázolás eszközeivel, egyéni módon képes megjeleníteni gondolatait, ismereteit, élményeit, a mesehatásokat és elképzeléseit. Az elkészült munkáról beszélget, ítéletet alkot, véleményt nyilvánít.
- Örül alkotásának, melyet gazdag témaválasztás, színhasználat, forma – arányismeret, biztos technikai tudás, eszközekezelés jellemez.
- Szívesen gyurmázik, formaábrázolása változatos, melyben a megkülönböztető jegyek felfedezhetők.
- Emberábrázolása egyre differenciáltabb, fokozottan gazdagszik a testrészek megjelenítésével, már a mozgásábrázolás is megjelenik.
- Alkotásaira egyre jellemzőbb a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Tud formákat mintázni elképzelései, élményei, megfigyelései felhasználásával.
- Téralakításában, építésében bátor, ötletes. Szívesen vesz részt környezete szépítésében, alkotásait folyamatosan javítja.
- Szeret együtt dolgozni a többiekkel. A munka befejezése után a használt eszközöket elrakja, a környezet rendjét helyreállítja.
- Fokozott önállósággal tudja alkalmazni a megismert technikákat.

5.3.4. Ének, zene, énekes játék

Zenei nevelésünk célja

- A zene fejlessze a gyermekben meglévő zenei érzéket, adja meg a műveltség alapját, alakítsa ki a befogadására való képességét, érdeklődését, a közös éneklés igényét.
- Gyermekeink érezzék meg a zene által nyújtott örömet, éljék át ennek érzelmi, motiváló hatását, élményként jusson el hozzá az alkalmazott tevékenység.
- A nemzeti és népi hagyományok továbbélése, esztétikai értékük kapcsolatteremtő, önkifejező hatásuk lényeges szerepet töltenek be a gyermekek fejlődésében.

Óvodánkban alapfeltételnek tartjuk a jó zenei légkört, mely átszövi az egész napot, magába foglalja a vidám éneklést, a játék közbeni csendes dúdolgatást, a játékhoz kapcsolódó hangutánzásokat, a beszéd zenei hangzását, hangszínét. Legyen az éneklés örömforrás!

Feladata

- Teret adni a gyermek élményvilágának kifejeződésére – improvizáció, zenemozgás, zenés festés.
- Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a dallam, a ritmus, mozgás harmonikus összhangjának megteremtése, a közös énekléssel, játékkal.
- Mondókákkal, énekes játékokkal segíteni a zenei anyanyelv kialakulását, a mozgáskultúra megalapozását.
- Kreativitásra építve a fantáziavilágot, a figyelmet és a közös együttműködést fejleszteni.

Az óvodapedagógus feladatai

- a gyermek zenei élményéhez juttatása közös zenélés, éneklés, zenehallgatás által,
- az éneklés, zenélés tevékenységének megszerettetése,
- a zenei képességek, készségek, a harmonikus szép mozgás kialakítása,
- a népi hagyományok, műzenei és más népek dalainak, zenéjének megismerése,
- ünnepekhez kapcsolódó szokások, dalok, zenék megismertetése, a hagyományok, szokások ápolása,
- a játék és a játékosság megvalósítása,
- az élő zenét sokféle helyzethez, hangulathoz, személyes példamutatással, különböző zenei előadásmódokkal alkalmazzuk,
- zenei elemek fokozatos és szisztematikus kombinálása, kreatív használata,
- improvizatív készségek kiaknázása bármilyen hangot adó anyaggal, hangszerekkel.
- nemzeti és népi népzene megismerése,

A fejlesztés tartalma

		3 – 4 évesek	4 – 5 évesek	5 – 6 – 7 évesek
	Hangterjedelem	3 – 5 hang	3 – 6 hang	3 – 6 hang
	Abszolút magasságban	d - h	c – c'	c - d
	Normál tempó	66 - 80	80 - 92	92 – 108
Éneklési készség		Óvónői segítséggel, egyszerre csoportosan, kb. azonos	Óvónői indítással, önállóan, gyermek segítséggel, tisztán, együtt, jó	Csoportosan és egyénileg, önálló indítással, tisztán, helyes kezdőmagasságba

		magasságban	szövegekijtéssel	n és tempóban
	Dalanyag	6-8 mondóka, 10-15 énekes játék	4-5 új mondóka, 12-15 gyermekdal	4-7 új mondóka, 15-18 énekes játék, 3-4 műdal
	Magas – mély reláció	Oktáv távolságot térben mutatják, kezdőhang magasságának váltását átveszik	Oktáv és kvint távolságot térben mutatják, a kezdőhang váltását átveszik, az egyszerű dallamot térben mutatják	Térben mutatják az ismert dallamok dallamvonalát
	Halk és hangos különbsége	Felismerése beszéden éneken, zörejen	Felismerik a különbséget, énekelnek, beszélnek, tapsolnak halkan, hangosan	Halk és hangos, gyors és lassú fogalom párok megismerése, együtt gyakorlása
	Dallamfelismerés, zenei emlékezet fejlesztése		Jól ismert dalokat szöveg nélkül felismerik dúdolásról vagy hangszerről	Dallamfelismerés kezdő vagy belső motívumról
Hallásfejlesztés	Dallambújtatás, belső hallás fejlesztése		Motívumokat váltva (belső hallással) halkan, hangosan	Dallambújtatás rövidebb és hosszabb egységekkel, belső éneklésnél is folyamatos tempóban
	Motívumvisszhang	Egyszerű dallamfordulatot visszaénekelnek		Motívum visszaéneklés kitalált szöveggel, csoportosan és egyénenként
	Hangszínek megfigyelése	2-3 élesen eltérő zörej, emberi hang, hangszer hangszínének megkülönböztetése	Finomabb zörejek, egymás hangjának megismerése, a természet és környezet zörejeinek megismerése	Sokféle zörej és zenei hang, egymás hangjának felismerése (zaj iránya, távolsága, közeledés, távolodás)
	Zenehallgatás Önkifejezési közlés módok: - mozgással - festéssel	Az óvónő énekét érdeklődve hallgatják	Tudnak figyelni az éneklésre, hangszerjátékra, igénylik a dal újrhallgatását	Hosszabb ének vagy hangszeres előadott dal figyelmes hallgatása, érdeklődő élvezet
Ritmusérzék	Egyenletes lüktetés	Játékos	Egyenletes	Egyenletes

fejlesztése		mozdulatokkal az egyenletes lüktetés érzékelése	lüktetés érzékeltetése járással és tapssal	lüktetés és ritmus különbsége, összekapcsolása
	Ritmus		Dalok, mondókák ritmusának kiemelése	Dal, ritmusok különbsége, kapcsolata, dallamfelismerés ritmusról, dalritmusok kiemelése, névénekítés
	Tempó különbségek gyors – lassú tempó	Egyszerű mozgással követik az óvónő énekének vagy hangszerjátékának tempóválasztását	Gyors és lassú beszéd, ének, mozgás, tempótartás képessége	Gyors és lassú tempó különbsége, tempó tartás óvónő nélkül is
Hangszerhasználat		Egyszerű ritmushangszerek használata	Dob, cintányér, esetleg háromszög használata	Dob, háromszög, cintányér, csörgők egyéni változatos használata dalokhoz alkalmazva
		Bármilyen hangot adó anyag megszólaltatása, változatos használat		
Mozgástérforma	Improvizatív készség	Játékos mozdulatok egyénileg és kis csoportokban együtt az óvónővel	Teljes csoporttal együtt, egyöntetű mozgás, esztétikus játékmozdulatok	Esztétikus, együtemű mozgás, változatos térforma, játékos táncmozdulatok
Zenei érzék		Egyszerű beszélt és énekelt ritmusmotívumok visszatapsolása	A motívum hangsúlyának kiemelése játékos mozdulatokkal, ritmus és dallamvisszhang	A motívumok hangsúlyainak kiemelése tapssal, járással, játékos mozdulatokkal, ritmus és dallamvisszhang
Zenei alkotókedv			Dallamfordulatok kitalálása	Zenei kérdés-felelet kitalálása, mondókára dallam kitalálás, saját szöveg, mese énekelve, zenés festés, zenés mozgás, varázslás

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.
- Szívesen, örömmel vesz részt énekes játékokban, örömmel hallgatja a korának megfelelő zenét.
- Egyedül is biztonsággal ad elő mondókákat, hat hangterjedelmű dalokat (legalább ötöt), a helyes magyar beszéd ritmusának, hanglejtésének megfelelően, tagoltan, érthető szövegmondással, melyeket elkezdeni is tud (hangmagasság, hangtisztaság, ritmusérzék).
- Élvezettel játszik énekes játékokat, ügyelve a szép, esztétikus mozgásra.
- Ismer kb. 10 – 15 mondókát, 10 hat hangterjedelmet meg nem haladó hangkészletű népi gyermekjátékdalt, néhány alkalmi és műdalt.
- Megkülönbözteti a zenei fogalom párokat, képes azokat térben kézzel mutatni – jellel érzékeltetni – magasabb és mélyebb kezdőhanggal különböző tempóban és eltérő hangerővel azokat megszólaltatni (halk – hangos, magas – mély, gyors – lassú).
- Az egyenletes lüktetést megkülönbözteti a ritmustól. A ritmust különböző mozgásformákkal képes kifejezni. Kialakult a tempó és ritmusérzéke.
- Felismeri a tanult dalokat szöveg nélküli dúdolásról, hangszerről, különböző fordulatokról, eltérő motívumokról. Magában énekl, majd folytatja a dúdolást.
- Önállóan is képes térformákat alakítani (kör, csigavonal, hullámvonal).
- Szöveges motívumokat visszatapsol, dallammotívumokat bújtat, egyszerű dallammotívumot tisztán visszaénekel.
- Helyes testtartással tud egyszerű táncos mozgást végezni, játék nélkül dalokhoz, dallamhoz képes kitalálni mozgást, játékot.
- Képes felelgetős játék két csoportban, vagy társakkal való éneklésére.
- A természet és környezet hangjaira érzékeny, főbb hangterjedelmeit felismeri és képes azok egymástól való megkülönböztetésére.
- Szívesen használ ritmusképző ütőhangszereket, hangot adó anyagokat, lüktetést, ritmust, motívumhangsúlyt kiemel, illetve bemutatás után megismétel, visszaadja a hallottakat.
- Figyelmesen végighallgatja a bemutatott élőzenét, műzenét, műzenei szemelvényeket, nemzetiségi zenét, más népek dalait, gépi zenét.
- Zenére „varázsol”, fest, mozog – alakul improvizatív készsége, kreativitása, kifejezi élményét, fantáziáját.

5.3.5. A külső világ tevékeny megismerése

Célja:

A négy őselemből (tűz, víz, föld, levegő) és évszakokból építkezve a világ szépségeinek, értékeinek felfedeztetése, cselekvéses megtapasztaltatása, a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság elégítése.

A gyermek környezetvédelmi szemléletének alakítása, környezettudatos viselkedésének megalapozása.

A felnőttek példáján keresztül a gyermekek felelősséget, törődést és szeretetet érezzenek a természet értékeiért, kincseiért.

Az informatikai kommunikáció, nevelési területekhez való kapcsolása.

Fontos, hogy a gyermek érdeklődésének felkeltése, annak fenntartása folyamán fejlesztjük a problémamegoldó készséget, hogy az óvodást „rávezetjük”, de nem oldjuk meg helyette a feladatot.

Feladata:

- Biztosítani a tapasztalatszerzés minden lehetőségét,- elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket- a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre és annak kialakítására.
- A környezet megismerés lehetőségeinek feltérképezése és alakítása
- Ismerjék meg szülőföldjüket, az ott élő emberek, a táj, a helyi hagyományok, szokások és tárgyi kultúra értékeit, az etnikai kisebbség hagyományait más népek életét./ gyűjtögetés, punya sütés, bográcsozás, gyógynövények ismerete/
- A szűkebb, tágabb környezetünk, óvodánk, utcánk, városunk megszerettetése
- A gyermekek egyéni képességeiből kiindulva a témakörök (fejlesztési területek) koncentrikus bővítésével, egyéni és mikro-csoportos tevékenység központú tanulási formákban a szerzett és hasznosítható tudás megszerettetése, elmélyítése, alkalmazása.
- Környezetvédő, környezettudatos magatartás megalapozása, szelektív hulladék gyűjtés fontossága
- Környezettudatos magatartás kialakítása folyamatos összefogással, természetbarát életvitel megalapozása.
- A környezetalakító munkánk során hozzásegítjük a gyermekeket egy másfajta érzelmi kötődéshez.

Környezetünk mennyiségi és formai viszonyai – matematika tartalmú tevékenységek

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez – spontán vagy irányított keretek között – szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól, azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Alakul ítélőképessége, fejlődik tér -, sík és mennyiségi szemlélete.

Feladat

- Sokoldalú cselekvéssel, tapasztalással, játékos tevékenységgel, fejlesztő feladatokkal számlálják a környezetükben található tárgyakat.
- Értelmi képességeiket, a rugalmas gondolkodást, a motoros funkciókat fejleszteni és eljuttatni őket a képszerű fogalmi gondolkodás alapszintjére.
- Sokszínű tevékenységek keretei között a valóságos élethelyzetekben matematikai felfedezésekre, ötletes megoldások keresésére, összefüggések megláttatására van mód.
- A környezetünkben található tárgyakon kívül a játékok is hordoznak matematikai fejlesztésre lehetőséget.
- Használjunk kimondottan matematikai ismeretnyújtásra tervezett eszközöket. A tervezett matematikai fejlesztés – a spontán lehetőségen kívül – egyéni és kiscsoportos formát, ahol az adott gyerekekre koncentrálunk. A gyermekeket megismerve, és abból kiindulva tennivalónk: - a tudatos, személyre szabott képességfejlesztés.

A matematika átszövi az óvodai életet, állandó jelenléte megmutatkozik a különböző műveltség tartalmakban.

A számítógép is életünk részévé vált, ennek megismertetésével és kreatív alkalmazásával számos képesség fejleszhető kudarc nélkül, egyéni ütemben.

A külső világ tevékeny megismerésének lehetőségei

- Biztosítjuk a szűkebb-tágabb természeti – emberi- városi környezet formai mennyiségi, téri viszonyairól való tapasztalatszerzését és annak feldolgozását, projekt módszerek alkalmazásával
- A gyermeket tanítjuk látni
- A sokoldalúan szerzett tapasztalatok átalakítása, felhasználása.

A külső világ tevékeny megismerésének területei

- Környezeti nevelés – természeti, társadalmi
- Környezetvédelem
- Környezetalakítás
- Környezetünk mennyiségi és formai viszonyai

A környezeti nevelés- természeti, társadalmi

- a gyermek tapasztalatainak természetes úton történő gazdagítása,
- közvetlen, élményszerű, önálló megfigyelés, minél többoldalú tapasztalatszerzés,
- környezetükben végzett munka által megismerni, megszeretni a természetet, a társadalmi környezetet, ápolni a hagyományokat,
- kísérleti lehetőségek,
- tevékenységek öröme – sikerélményhez juttatás,
- önálló véleményalkotás, döntési képesség a környezet alakításában, a kortársi kapcsolatokban.

Környezetvédelem

Cél

Tudatformálás – a természeti és az épített környezeti értékek felismertetése, megtapasztaltatása, megvédése.

Feladat

A környezetbarát életmód, szokás – szabályrendszerének kialakítását, az életkori sajátosságokhoz illő ismeretnyújtást, a valóság és a realisztikusság kell, hogy jellemezze, így épülnek be a tudatunkba a kultúra, az értékrend elemei.

Az ismeretnyújtás játékba ágyazva, játékos formába történik.

A mindennapok eseményeire hívjuk fel figyelmüket, halljanak az emberek környezetromboló tevékenységéről. Megismerik az élő környezet megóvásának szükségességét.

Fejlesztés tartalma

A környezetvédelmi fejlesztési feladatok beépülnek a környező világ tevékeny megismerésének témaköreibe.

A fejlesztés tartalmát a következő táblázat tartalmazza életkor szerinti megbontásban:

Külső világ tevékeny megismerése

A fejlesztés tartalma	3 – 4 éves korban	4 – 5 éves korban	5 – 6 – 7 éves korban
	<ul style="list-style-type: none"> - A gyermekek megismerkednek az óvodai élettel, környezetükkel, a velük foglalkozó felnőttekkel. - Megismerkednek a testükkel (érzékszervek megnevezése, funkciója, ápolása, az orvos gyógyító munkája) - Gyakorolják a gyalogos közlekedést, leggyakrabban látott közlekedési eszközök megnevezése. - Évszakok megfigyelése, változások felfedeztetése, séták alkalmával, időjárás, öltözködés összefüggéseiről tapasztalatszerzés - Tapasztalatok gyűjtése 2 – 3 gyümölcstről, virágról, zöldségről - 3 – 4 állat megfigyelése - Alapszínek felismerése, megnevezése - A család tagjainak megnevezése, összetartozás - a négy őselem megismerése 	<p>Kiscsoportban szerzett ismeretek bővítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - család: lakásuk címe, ki mivel tölti az idejét, családjáték - testük: ápolásának fontossága - közlekedés: személy és teherszállításra alkalmas járművek megfigyelése, csoportosítása - évszakok: beszédükben alkalmazzák az adott évszakra jellemző kifejezéseket: <i>ősz:</i> köd van, hullnak a falevelek, stb. <i>tél:</i> befagy a víz, zúzmara stb. virágok, magok ültetése, hajtás <i>tavas:</i> összefüggések keresése a levegő felmelegedése és a természet változása között. Rácsodálkozás, gyönyörködés. <i>nyár:</i> figyeljék a kert, az erdő, a park, a mező állatait, növényeit, az időjárás – öltözködés összefüggéseit. - gyümölcsök: zöldségek növekedésének, érésének megfigyelése (piac) - állatok: lehetőség szerint a valóságban, vagy képen ismerkedjenek meg néhány állattal és kicsinyeivel (sertés, szarvasmarha, nyúl, róka, mókus, stb.) Újabb színek felismerése környezetben lévő tárgyakon, - a négy őselem hatása közvetlen környezetünkre, és egymásra 	<p>Az eddig megszerzett ismertekre építve a tapasztalatok tovább bővítése.</p> <ul style="list-style-type: none"> - család: játék a családtagokról, azok foglalkozásáról, munkájáról. Szerephelyzetek teremtése játékban. - az emberek munkája: a foglalkozások ismervei, jelképei. A szerepjátékok továbbfejlesztése a valóság tartalmuk növelésével. Fodrász, rendőr, tűzoltó, postás, boltos, könyvtáros, stb. munkája. - testünk: az emberi test részeinek megnevezése – fej, nyak, törzs, kar, láb = emberi test. Érzékszervek funkciója, védelme, ápolása. - közlekedés: Séták alkalmával megismerik szűkebb és tágabb környezetüket. Szárazföldi, vízi, légi közlekedés megfigyelése. Utazás busszal, a közlekedés szabályai és hangjai. Megkülönböztetett járművek megfigyelése. - napszakok: Megnevezik az egyes napszakokat, hozzá kapcsolódó tevékenységeket (reggel – öltözködés, reggeli, stb.) az idő múlását (év, hónap, nap) - évszakok: Megfigyelik, összehasonlítják az őszi, téli, tavaszi, nyári időjárás változásait. Séták, kirándulások alkalmával terméseket gyűjtenek. Állatokat, virágokat,

			<p>növényeket; természeti jelenségeket figyelnek meg. Évszakra jellemző kifejezéseket használják beszédükben (zúzmara, köd, jégcsap, stb.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - állatok: Az ismert háziállatok csoportosítása az alábbi szempontok szerint: élőhelyük, hasznuk. Az állatokról szerzett ismeretek bővítése: erdők – mezők madarai, hazai erdők állatai, hazai vizek állatai, állatkertben élő állatok, stb. - színek: világosabb, sötétebb árnyalatok felismerése, megnevezése. - anyagok tulajdonságainak felfedeztetése, tapasztalatszerzéssel - kísérletek az ok – okozati összefüggések megfigyeltetésére - a négy őselem hatása az emberekre az őket körülvevő környezetre - A Földbolygó – Nap, Hold, csillagok megismerése.
--	--	--	---

Matematika

Fejlesztés tartalma	4 – 5 éves korban	5 – 6 – 7 éves korban
Tárgyak, személyek összehasonlítása,	<ul style="list-style-type: none"> - Szétválogatás saját szempont, ismert tulajdonság szerint (alak, szín, forma) - Sorba rendezés mennyiség i tulajdonság szerint és szubjektív rendezési szempont alapján - Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása szabadon megnevezett tulajdonság szerint (magas – alacsony, rövid – hosszú, stb.) 	<ul style="list-style-type: none"> - Összehasonlítás szavakban, irányított összehasonlítás, melléknevek használata fokozott alakban (legkeskenyebb, legszélesebb, stb.) - Tárgyak, személyek szétválogatása 4 – 5 éves korban választott szempontok további bővítése (színek árnyalatai, élő – élettelen szétválogatása, stb.) - Tárgyak, személyek sorba rendezése – sorozatok készítése
Számfogalom előkészítése	<ul style="list-style-type: none"> - Mennyiségek összemérése: ismerkedés az összemérés eszközzel, módjával. Tapasztalatok gyűjtése, kifejezések alkalmazása - Halmazok összemérése: 6 – 12-s számkörben tapasztalatszerzés (ugyanannyi fogalmának megismerése, gyakorlása) - Kis számok összkép alapján: a 2, 3 az 1 és a semmi észlelése, felismerése, megnevezése, megszámlálás nélkül, összkép alapján 	<ul style="list-style-type: none"> - Mennyiségek összemérése - Halmazok összemérése, elemek párosítása - Sorszámok - Mérések különböző egységekkel – tapasztalatszerzés a darabszám változásairól: műveletek előkészítése
Geometria Finommotorika Grafomotoros mozgás	<ul style="list-style-type: none"> - Építéssel, alkotások szabadon vagy másolással (építőkockákból, gyurmázással, nyírással, stb.) - Tevékenységek tükörrel (utánzás, építés tükör előtt, játék festékfoltokkal, stb.) - Tájékozódás térben és síkban (jobb – bal, alatt – fölött, stb.) - a játékos gyakorlatokon keresztül a kéz és ujjak izmainak erősítése - a szem-kéz koordináció fejlesztése a koordinált mozgás érdekében - keresztcsatornák fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> - Építés szabadon (építmények lemásolása, elforgatva is, geometriai formák felismerése, megnevezése, stb.) - Tevékenység tükörrel - Tájékozódás térben és síkban – irányok azonosítása, megkülönböztetése, értése és használata - a játékos gyakorlatokon keresztül a kéz és ujjak izmainak erősítése - a szem-kéz koordináció fejlesztése a koordinált mozgás érdekében

Az óvónő feladata a folyamatban:

- Olyan tevékenységet, eszközt, élményt, természetes élethelyzetben való tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása, mely felkeltve a gyermek érdeklődését, lehetővé teszi számukra a szükséges tapasztalást, a kompetencia alapú fejlesztést a tevékenységek által.
- A tapasztalatok, ismeretek feldolgozása és rendezése irányított tevékenység formájában történik.
- A témakörök feldolgozását a négy őselemhez és évszakhoz kötjük.
- A környezeti nevelés, néphagyományok, más népek élete matematikai ismeretszerzés tevékenységrendszerének megteremtése.
- A természeti – társadalmi környezet és más tanulási területek kapcsolódási pontjainak megtalálása.
- Beszélgetés, a beszéltető helyzet kiemelt módszere, fontos célirányos feladat
- Kezdeményezzük a családdal történő együtt munkálkodást mellyel:
 - erősítjük a hovatartozás érzését,
 - ösztönözzük a harmonikus környezet létrehozását,
 - alakítjuk a környezet iránti érzékenységet, a környezettudatos magatartást,
 - alkalmat biztosítunk a gyakorlásra, környezetalakító, óvó tevékenységre, matematikai tartalmú tapasztalásra, ismeretszerzésre, jártasságok, készségek kialakítására.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Ismeri, és biztonságban érzi magát saját környezetében, kezd tisztában lenni saját értékeivel.
- Ismeri pontos lakcímét, szülei foglalkozását, kérésre be tud mutatkozni, tudja személyi adatait.
- Az emberi test felépítésének megfelelően felsorolja a testrészeket, igényes teste tisztaságára.
- Ismeri a szülőföld a hazai táj, a helyi és népünk, nemzetiségük hagyományait, szokások, kultúrák értékeit, eszközeit, védelmét.
- Képes szeretetét kifejezni a természet értékeiért, kincseiért.
- Pozitív hozzáállással viszonyul a természethez, az emberi alkotásokhoz, megtanulja az értékeket megvédeni, megőrizni.
- Van fogalma a természeti közegről, ismeri a környezetében lévő élő állatokat, növényeket, a róluk való gondoskodás szükségességét.
- Önálló megfigyeléseket végez, közben konkrét összefüggéseket, ok – okozati viszonyokat is képes felfedezni. Többféle megoldás keresésére törekszik.
- Képes főfogalom alá sorolni, ismeri az egyéni és közös jellegzetességeket is.
- Különbséget tesz az évszakok között, ismeri azok jellemző jegyeit sorrendjüket.
- Az elemi közlekedés szabályait ismeri, betartja azokat, ismeri a közlekedési eszközöket.
- Ismeri a hét napjait, azok sorrendjét, a napszakokat. Ismeri a színeket.
- A környezet matematikai összefüggéseit felismeri, a számosság tekintetében is kialakultak matematikai fogalmai.
- Ismereteket szerez más népek életéről.
- Ismeri a négy őselem hatását az emberekre és az őket körülvevő környezetre.

- Tájékozott a társadalmi szokásokról, a kapcsolatrendszerekről, érintkezési szabályokról, tevékenységi formákról, összefüggésekről, a biztonságos életvitel szokásairól.
- Ismeri városunk jellegzetességeit, a fontosabb intézmények rendeltetését, a város életéből fakadó hagyományokat.
- Lakóhelye nevezetességeit tudja, a művészeti alkotásokról vannak emlékképei, ismeri a könyvtár, mozi, színház és az iskolalátogatásokhoz fűződő magatartási szokásokat.
- Lokálpatrióta szemléletének alapja kialakul.

6. Sajátos nevelési igényű gyermekek inklúzív nevelése

Személyi és tárgyi feltételeink megléte, valamint a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, illetve az Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság, orvosi – gyógypedagógiai – pszichológiai komplex vizsgálata után meghozott véleménye – „együtt nevelhető” – alapján kerülhetnek be azon gyermekek az óvodába, akiknek az első naptól kezdve speciális gondozás keretében szakszolgálat szakembereinek közreműködésével és útmutatásával biztosítjuk a megfelelő ellátást, óvodán belül.

Óvodánkban teljes integráció típusa érvényesül

1. Teljes integráció

A sajátos nevelési igényű gyermekek egész napjukat együtt töltik társaikkal és a szakfejlesztés házon belül, állandó szakemberekkel / gyógypedagógiát végzett óvónővel/ vagy utazó szakemberrel, logopédussal történik.

- értelmi sérült értelmi fejlődési zavarral küzdő: (meglassult fejlődés menet, megkésett pszichomotoros fejlettség),
- beilleszkedési és magatartás zavarral küzdő,
- enyhe mozgásszervi elváltozásban szenvedő – testi és mozgáskorlátozott gyermek,
- beszédfigyelmetlen, akadályozott beszédfejlődésű gyermek,
- érzékszervi sérült: látássérült, gyengén látó gyermek hallássérült, nagyot halló gyermek
- pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott.

Cél:

A többségtől bármilyen szempontból eltérő gyermek elfogadása és a többséggel történő együttélésének segítése.

A sérült és ép gyermekek együttnevelésével az esélyegyenlőség megteremtése.

A közös szocializációs térben kölcsönösen megtanítani a másság elfogadására.

A gyermekek már ebben a korai életkorban megtapasztalják a különböző életminőségek létezését, a különbözőség mellett az egymásban rejlő értékeket, ami számukra is becsülendő, követhető. Azokat a képességeket, amelyeknek fejlődése részleges zavart szenved vagy késve jelentkező szükségessé teszi támogatni, fejleszteni

Nevelésünk meghatározó elvei az inkluzív pedagógiánk megvalósításában

- ha minden gyermek „másnak” van kezelve akkor a „valódi másság” nem tűnik ki a többiek közül,
- mindenki jó valamiben, és mindenki kompetens a maga erős területén tudása és képességei szerint tevékenykedni,
- minden gyermek fejleszhető és a meglévő képességekből kell kiindulni,
- inkluzív nevelésünkben a legkevesebb izolációval szeretnénk élni ezért az egyéni, külön fejlesztő foglalkozások csak a speciális terápiás foglalkozásokra korlátozódnak.

Az integrálás nevelésünkben a legkevesebb izolációval szeretnénk élni, ezért az elkülönített egyéni foglalkozások csak speciális terápiás kezelésekre korlátozódnak.

Feladataink

- Természetes törődéssel, elfogadással kizárni az egyes csoporttárstól, felnőttől eredő stigmatizálást.
- A gyermeki kapcsolatok alakulásában építünk az óvodás életkorra még jellemző elfogadó, distanciamentes viszonyulásra.
- „Minden gyerek más” szemlélet elfogadása után, olyan nevelési célkitűzést fogalmazunk meg, mely cél elérését az egyéni szükségességgel DIFFERENCIÁLÁSSAL valósítjuk meg.
- Egészséges és sérült gyerekekre általánosan érvényesíthető nevelési célkitűzést fogalmazunk meg, mely cél elérését az egyéni szükségességgel differenciálással valósítjuk meg.
- A fejlődés – fejlesztés folyamatában kiindulópontnak tekintjük az egyéni képességeket, - pozitívumokat – érdeklődést, tudásszintet, melynek játékos, cselekvésbe ágyazott tanulási lehetőségeket biztosítunk.
- A nevelés folyamatában tekintettel vagyunk a gyerekek alapállapotára, figyelünk arra, hogy a fejlesztés ne terhelje túl és a számára megfelelő területen valósuljon meg. Az elvárások igazodnak fejlődésük üteméhez.
- A folyamatban részt vevő felnőtteknek meg kell alapozni az individuális nevelést közös élet - játék, munka, tanulás – szociális támogató közegében
- Késznek kell lenni a szülővel való kooperációra.
- A szülői közösséget példaadással, egyéb módszerekkel vezetjük rá az elfogadó, előítélet-mentes, segítőkész viszonyulásra.
- A szülővel való együttműködés nagy odafigyeléssel kell, hogy megvalósuljon.
- A család és az óvoda együttműködésének elősegítése a gyerekek összehangolt nevelése érdekében.

Ennek érdekében már az óvodába történő felvételtől kezdve szükség van:

- alapos anamnézisre,
- a fejlesztést irányító más szakemberekkel történő kapcsolatfelvételre,
- szempontok szerinti megfigyelésre,
- a tapasztalatok folyamatos elemzésére,
- funkciózavarok feloldására,
- terápiás célzatú feljegyzések vezetésére.

A Testi és mozgáskorlátozott gyermeknél kiemelt feladat a speciális, egyénre szabott eszközök használatának megtanítása (szakember irányítása mellett), majd ezek segítségével a szűkebb és tágabb környezet megismertetése, a megtanult mozgás alkalmazása mellett.

Biztosítjuk a gyerekek állapotának megfelelően az akadálymentes közlekedést, a megfelelő étletteret (segédeszközökkel ellátott – kapaszkodó) a gyerekek önállóságát biztosítva.

A gyengén látóknak segíteni kell a közös játékokban, egyéb tevékenységekben való részvételt, a közösséghez való alkalmazkodást, az önkiszolgálást, a rendszeret, (nálunk nagyon fontos a tárgyak következetes hely meghatározása) a higiéniai szokások közül különösen a szem, kéz tisztán tartását.

- Az önkiszolgálás terén életkornak és a sérülés mértéke szerinti önállóság kialakítása a feladatunk. (étkezés helyének pontos megjelölése, kiemelkedő felület, edények pontos elhelyezése).
- Nagy mozgások fejlesztése – térbeli tájékozódás, mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Tapintásos érzékelés fokozott gyakorlása.
- Finommozgás fejlesztése.
- Látás – mozgáskoordináció fejlesztése.
- A környezet vizuális megismertetése, mely a gondolkodásuk, beszédük fejlődését szolgálja.
- Tiflopedagógussal való folyamatos kapcsolattartás fontossága.

Az enyhén hallássérült (nagyothalló) gyermekeknél központi feladata az óvodának a nyelvi kommunikáció megalapozása, fejlesztése. A gyermek önbizalmának fokozása. Szükség esetén a beszédértést segítő eszközrendszerek használata. A tanulás folyamatában az ismeretek látható és más módon is érzékelhetőek (pl. tapinthatóak) legyenek. Szurdopedagógus folyamatos segítsége indokolt.

Az értelmileg sérült gyermekek spontán tanulását a differenciálás módszertanával és a közös tevékenységekbe való bevonásával segítjük. A cselekvésbe ágyazott sokoldalú tapasztalatszerzéssel, a minél önállóbb életvitelt segítő játéktevékenységeken keresztül a funkcionális képességek fejlesztése is történik.

A beszédproblémás gyerekeknél az anyanyelvi nevelést szükséges a középpontba állítani a mozgás, a nonverbális kommunikáció, a vizuomotoros készségek fejlesztése mellett. A beszédhibákhoz általában magatartási/tanulási zavarok is társulnak ezek korrigálása, és a gyermek személyiségének harmonikus fejlesztése is nagyon fontos. Logopédus segíti munkánkat heti 2 alkalommal.

Csoportban nevelés, segítő környezetének kialakítása

A sérült gyerekek eltérő állapotától, a mindenkori csoportlétszámtól függően 2 – 3 gyermeket fogadunk csoportjainkba.

Létfontosságú a máságot elfogadó, meleg, otthonos, motiváló környezet. A bútorok, a speciális segédeszközök mérete, formája igazodik, vagy igazítjuk adott helyzethez. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyerek igénye szerint pihenhessen, elkülönülhessen. A csoportok rendelkeznek a speciális fejlesztő mozgás-, játékeszközökkel, képességfejlesztő eszközökkel.

Napirend

A gyermekek érkezése, távozása – egyéni igények alapján – tér el az óvoda érvényes rendjétől. Az életszervezés során a sérült gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk:

- alakuljon ki az alkalmazkodó készségük, együttműködési igényük,

- önállóságuk fejlődjön.

A napirendbe – az egész napos együtt tevékenykedésbe beépül a speciális megsegítés – gyógypedagógiai, logopédiai, illetve a szakemberek tanácsai alapján szervezett egyéni, kiscsoportos foglalkozások. Így válnak a fejlesztő terápiák intézményünk tartalmi elemeivé.

A nevelőmunkánk tervezése

Feladatunk

- Az óvoda környezeti, tárgyi feltételeinek felülvizsgálata, tekintettel az aktuális probléma, ára az adott gyerek sérültségi fokára, típusára.
- A gyermek fejlesztésének alapja a szakértői véleményben megfogalmazottak, illetve a SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK ÓVODAI ÍRÁNYELVE.
- Az anamnézis, a szakmai utasítások, a közvetlen megfigyelés, és az egyénre szabott sérülés-specifikus módszerek, fejlesztő feladatok, eszközök, együttműködési formák megvalósítása, az egyéni fejlesztési terv, a differenciált foglalkoztatás elemei.

7. Jeles napok – hagyományok – Ünnepek

Célja

- A gyermekben Földünk, népünk hagyományainak és a természet iránti fogékonyságnak a megalapozása a néphagyomány ápolás és a természetóvás gazdag eszközzelrendszerével.
- Az ünnep várás és az ünnepelni tudás képességének kialakítása, a néphagyomány ápolás és a természet szeretet átörökítése a gyermekek érzelmein át a családok aktív együttműködésével.

Feladat

Az ünnepek tradíciók komplex fejlesztő hatását kihasználva, pozitív, élménydús alkalmak, tevékenységek szervezése, ahol a gyermekek fejlettségüknek megfelelően, aktívan vehetnek részt.

A különböző élethelyzetek átélése során ismerkedjenek a viselkedés és az illem megfelelő formáival, fejlődjön erkölcsi életük, érzelmi kötődésük, fejlődjön az együttélés egyedi kommunikációs kapcsolattrendszere.

Legyen minden közösségnek hagyománya, szokásrendszere, szimbóluma mely mélyíti az összetartozást, együttérzést, a hovatartozás érzését.

Kultúránk gazdag tárházából a gyermekek fejlettségének megfelelő, számukra örömteli ingereket, élményeket adó és cselekvésre készítő elemek kiválogatása és azoknak a nevelés folyamatába illesztése.

Átgondolt tervezéssel, izgalmas készülődéssel biztosítsuk a várakozás örömeit, a kellemes, közösen megélt érzelmek felszínre kerülését.

Esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek később kialakuló esztétikai értékítéletének. Legyenek képesek észrevenni az őket körülvevő tárgyi – emberi – természeti környezetben a szépet és a csúnyát (ízlésformálás).

Az ünnepi készülődések élményeit a felnőttek bensőséges, hiteles ünnepelni tudása tegye maradandóvá; ennek hatását erősítse a gyermekek felnőttek öltözéke, az ünnepnapok mássága.

A konstruktív – együttműködő társas kapcsolatok segítsék a szociális érzékenység kialakulását, a másság elfogadását.

Az ünnepek, rendezvények eseményei jó hangulatban vidáman teljenek, igazi élményt jelentsenek a különböző vizuális technikák, a mozgás komplex alkalmazásával.

8. Gyermekvédelem

Óvodánkban kiemelt feladatként kezeljük a gyermekeink védelmét.

Célja

- Minden gyermekre kiterjedő gondoskodás, a gyermeki jogok maradéktalan érvényre juttatása.
- A problémák megelőzése, felderítése. Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelt feladat a befogadó környezet megteremtésével a már kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, és az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.
- Az érintett gyermekek eseteinek feldolgozása, gondok orvoslása a helyi társadalom, a gyermekvédelem társszerveivel, szakembereivel együtt.

Feladat

A hátrányos helyzet miatt-még nagyobb figyelemmel- biztosítva az egyenlő hozzáférést.

A családoknak a gyermeki és a szülői jogok, és kötelezettségek bemutatása, továbbá azok érvényesítésének módjaival való megismertetése, betartása.

- A gyermek személyiségének és körülményeinek megismerése után pedagógiai eszközökkel a káros hatások, veszélyeztető tényezők ellensúlyozása, enyhítése, kiküszöbölése.
- Személyi, tárgyi feltételek biztosításával prevenció erősítése.
- A gyermekvédelmi felelős a nevelőtestülettel együtt összhangban, egységes szempontok alapján végzi a felderítő munkát, a probléma jellegének megfelelően jár el, felkészül a társadalmi változásokból adódó újabb problémák kezelésére.
- Figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait az együttműködés során és érvényesítik az intervenciós gyakorlatot /a segítségadás családhoz illesztett megoldásaival.
- Családokkal bizalmas, együtt nevelő kapcsolat kialakítása, pedagógiai tapintattal a családok bizalmának elnyerése, megfelelő diszkrécióval együttműködés a gyermek érdekében.
- A gyermekvédelmi megbízottak felelősek a jelzőrendszer kiépítéséért és folyamatos működéséért.

Gyermekvédelmi felelős feladatai

- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvónők között.
- Nyilván tartja a veszélyeztetett és hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket. Feljegyzi a nyilvántartásba a gyermekeket, illetve a családdal kapcsolatos intézkedéseket, és azok eredményességét. Ezt a feladatot a csoport óvónőivel végzik.
- Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve a megszüntetés okait.

- A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre.
- A nevelési év elején tájékoztatja a szülőket gyermekvédelmi tevékenységéről, fogadóórájáról, arról, hogy probléma esetén milyen gyermekvédelmi feladatokat, ellátó intézményeket kereshetnek fel.
- Szükség esetén egyeztet az önkormányzat illetékes előadójával, vagy a gyermekjóléti szolgálattal.
- Segítséget nyújt a szülőnek a szolgáltatások igénybe vevésénél.
- Szociális támogatást kezdeményez.
- Részt vesz, propagálja a civilszervezetek által kezdeményezett jótékonyági gyűjtéseket rendezvényeket.
- A szolgáltatásokkal történő esetmegbeszéléseken való részvétel.

A gyermekvédelem hatékonyságát segítő feladatok

- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.
- Biztosítani a gyermekek megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő – óvó intézkedésre javaslatot tenni.
- A problémákat, hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérni.
- A felzárkóztatást megszervezni.
- A tehetség gondozást elősegíteni.
- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérni, szükség esetén jelezni a hiányzást.
- Minden rendelkezésre álló eszközzel segíteni a gyermek családban történő felnevelését.

A módosított ONAP által elvárt inkluzív befogadó pedagógia az egyenlő hozzáférés az intervenció segíti a szülőkkel való kapcsolattartás tartalmasabb, eredményesebb kialakítását és a prevenció így minden gyermekre kihat.

Gyermekvédelmi felelősök kapcsolattartási lehetőségei a következő intézményekkel, szakemberekkel:

- Jegyző,
- Gyermekjóléti Szolgálat,
- Gyámhivatal,
- Szakszolgálat,
- Gyermekorvos,
- Védőnő,
- Fogorvos,
- Logopédus,
- Pszichológus.

A gyermekek mérése gyermekvédelmi szempontból:

A gyermek neve:

Adatai:

A rizikó megnevezése:

A helyzet megítélése:

- hátrányos
- halmozottan hátrányos
- veszélyeztetett

A segítségadás lehetséges formái, feladatterve.

- Igénybe vett külső támogatás.
- Étkezési támogatás
- Rendszeres nevelési támogatás
- Egyéb természetbeni támogatás
- Rendszeres fejlesztő foglalkozásokon való részvétel
- Logopédiai ellátás

Külső szervekhez intézett jelzések:

- Gyámügyi Iroda
- Szakszolgálat
- Tanulási Képességet Vizsgáló Bizottság

9. A fejlettség jellemzői az óvodáskor végére

A gyermekek fejlődését sajátos törvényszerűségek határozzák meg. Az életkori fejlettségi mutatók viszonyítási pontok, a gyermekek egyéni képességei fejlettségének reális megismeréséhez. A családi és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége eléri azt a szintet, amely garantálja a következő életszakasz sikeres megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

Célunk

A felelősségteljes körülményekkel irányított fejlettség szerinti beiskolázás megvalósulása. Minden gyerek akkor menjen iskolába, amikor erre éretté válik, amikor ez a továbbfejlődése számára a legalkalmasabb.

Ehhez az óvodai nevelés feladata

A gyermek optimális fejlettségének elérése, az egyéni sajátosságok és képességek kibontakoztatásával, fejlesztésével.

Testi érettség jellemzői

- Megtörtént az első alakváltozás, testsúlya életkorának megfelelő (17 – 18 kg), magassága (110 cm felett), épek a mozgásszervek, látás és hallás.
- Megváltoznak a testarányok, megkezdődik a fogváltás.
- A testi fejlettség köre:
 - egészségi állapot,
 - testarányok (súly, magasság),
 - mozgáskoordináció,
 - finom mozgáskoordináció,
 - készségek kialakulása,
 - térhez való viszonyulás,
 - érzékszervek működése.
- Mozgása összerendezett, ismeri és alkalmazza a higiéniai szabályokat, képes irányítani, szükség esetén késleltetni testi szükségleteinek kielégítését.
- Ritkán beteg, szeret mozogni, teherbírása, terhelhetősége fokozatosan nő.
- Szívesen rajzol, egyre ügyesebben fogja a ceruzát, ecsetet.

Szociális érettség jellemzői

- A gyermek tanulás iránti beállítódása pozitív, készen áll az új életmód és feladatai elfogadására. Érzelmileg kiegyensúlyozott.
- Képes kapcsolatok alakítására, jellemzi a kapcsolatteremtő képesség és a társakkal – felnőttekkel való együttműködés, együtt munkálkodás; mély benne a közösség iránti igény az abba való beilleszkedés képessége, és az abban való tevékenykedés igénye.
- A felnőtt irányítását elfogadja, a feladatokat vállalja.
- Kíváncsi – érdeklődő, az új ismereteket aktívan sajátítja el.
- Elfogadja, ismeri és igyekszik betartani a szabályokat, fokozatosan alakul az alkalmazkodás és önérvényesítés helyes aránya, a szabályokat belső indítékból követi, képes szabályt alkotni.
- Késleltetni tudja igényei kielégítését, képes mások igényeihez alkalmazkodni.
- Feladatmegértésére és feladattartás képességére jellemző, hogy erősödik feladattudata, ha elkezdi a tevékenységet, addig nem hagyja abba, míg nem készült el vele. Figyelme tartós, jellemzi a tolerancia, a pontos megfigyelés, a jó memória és a kötelességtudat.
- Sikerre, eredményre törekszik; egyre szembetűnőbb kitartása, fegyelmezettsége, önfelegyelem, önállóság jellemzi.
- Önismerete megbízható.

Értelmi érettség jellemzői

A szociális magatartással szoros összefüggést mutat a munkaérettség (teljesítmény motiváltság és munkamagatartás)

- A gyerek örömmel készül az iskolába, szeret és akar tanulni.
- Érdeklődő, tele van megismerési vágygal, kíváncsisággal.
- Általános értelmi fejlettsége, a tanuláshoz szükséges képességei, intelligencia szintje eléri az iskolakezdéshez szükséges szintet..
- Az észlelési apparátus – a látás, hallás és tapintás a mozgás struktúrák – forma – térészlelés és – alakítás – működésének összerendeződése, integrálódása megtörténik, melynek a tanulás eredményességében meghatározó a szerepe. Képes alak – forma – méret- szín – forma – felület – anyag- párosítására, különbözőségek, azonosságok felismerésére. A környezet tárgyait jelekből, jelzésekből felismeri – tapintás, illat, a részből képes kirakni az egészet, az egész látásakor felfedezi a hiányzó részeket.
- Ismeretekkel rendelkezik az őselemekről, az őt körülvevő világ dolgairól, más népek életéről, a korszerű technikai eszközökről, az informatikáról.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, családjáról, a napszakokról, ismeri és alkalmazza az alapvető közlekedési szabályokat, ismeri a járműveket, az évszakokat, azok jellemzőbb jegyeit, a környezetében található növényeket, állatokat.
- Tájékozódik szűkebb környezetében, ismeri az ott lévő intézményeket, épületek funkcióit.
- Érzelmileg kötődik lakhelyéhez, szereti a természetet, meglátja annak szépségét, védi – óvja a növényeket, állatokat, környezete épségét, tájékozott, szűkebb és tágabb környezete hagyományaiban, életmódjának megismerésében.
- Ismeri saját testrészeit, saját testén és a térben is megerősödött a téri tájékozódása, felismeri a jobb – bal irányokat, érti az alatt – fölött – előtt – mögött – között – ról – ról – ban - ben jelentéseket.
- Rendelkezik mennyiségi ismeretekkel, számlál, felismeri a formákat, a kiterjedéseket.

- Megjelenik a szándékos figyelem, legalább 5-10 percig képes akaratlagos figyelemre, tárgyak, jelenségek, fontosabb jegyeinek tudatos megfigyelésére
- Szándékos bevésés és felidézés, az elemi fogalmi gondolkodás jelzi a megtanulni akarás szándékát; emlékezete egyre megbízhatóbb.
- Érthetően, folyamatosan, összefüggően beszél, gondolatait, érzelmeit, tevékenységeit szóban is meg tudja fogalmazni.
- Ismeri a természeti jelenségeket, azok egymásra hatását, ok-okozati összefüggéseket meglát.
- Szereti a problémahelyzeteket, új megoldásokat is keres, a feladatvégzésben kitartó, sikerre törekvő. Gyakran ellenőrzi tevékenysége eredményességét, felfedezett hibáit javítja.
- Az életben való eligazodáshoz szükséges praktikus ismeretekkel rendelkezik.

Az iskolába lépés feltételei

Törvényi	Szülői lehetőségek	Nevelési Tanácsadó	Nevelőtestület
Tankötelessé válik az a gyermek, aki az adott év augusztus 31.-ig betölti 6. életévét	A szülő kérésére a gyermek az óvodában korcsoportját ismételheti	Szakszolgálat véleménye nem szükséges	Az óvodapedagógus szakmai véleménye megerősít
Az adott év nyarán 6. életévüket betöltő gyerekek beiskolázása	A szülő dönt az óvodapedagógus egyetértésével	Szemléletbeli különbség esetén kérjük a Szakszolgálat véleményét	Az óvodapedagógus szakmai véleménye megerősít
Az adott év december 31.-ig a 6. életévüket betöltő gyermekek iskolába kerülése		Nevelési Tanácsadó véleménye szükséges	
A 7. életévét betöltött gyerek óvodában maradása		Áthelyező Bizottság szakvéleménye	Nevelőtestület véleménye, beleegyezése

10. Az óvoda kapcsolatai

Célja

A családi és óvodai nevelés összhangjának, partneri viszonyának kialakulása, folyamatos fenntartása, differenciált fejlesztése.

A következő életszakasz megkezdéséhez szükséges jártasságok, képességek, magatartás, viselkedésmódok nevelési feltételerendszerének megteremtése. A társintézményekkel való jó partneri viszony kialakítása, megtartása.

Mindez megvalósítható:

- az egyén önmagához,
- a társaihoz,
- a felnőttekhez,
- csoportokhoz, közösségekhez való viszonyulásában.

10.1. Az óvoda kapcsolata a családdal

Tény, hogy az óvoda működését, irányultságát, nevelőmunkájának hatékonyságát a bemeneti és a kimeneti tényezők befolyásolják.

Vagyis: a gyermek fejlődését meghatározza a család, - nevelési módszere, szemlélete – amellyel állandó kapcsolatban vagyunk, és az iskola, ahova tőlünk távozik a gyermek.

A két tényező figyelmen kívül hagyása azt jelentené, hogy a gyermek fejlesztése, fejlődése kizárólag az óvodától függ.

A két intézmény óvodára gyakorolt hatása mégis eltér egymástól.

A család a gyermek óvodába kerülése után napi kapcsolatban áll az óvodával. A két hatást a gyermek hordozza és úgy közvetíti, ahogyan az benne tükröződik. Egyik nevelőközösség (család, óvoda) sem támaszkodhat csak erre az információra, mert nem biztos, hogy így hiteles képet nyer a gyermek helyzetéről, fejlődéséről.

Ezért a szülőkkel intézményünk különböző szervezeti formák keretében igyekszik megismerni a gyermek családi életét, bemutatni az óvoda életét, működési rendjét elfogadtatni, és benne a gyermek fejlődését, fejlesztését.

A megváltozott társadalmi körülmények arra készítették a nevelőtestületet, hogy újra gondolja a szülőkkel való kapcsolattartás és együttműködés formáit. Ebben elsődleges, meghatározó szerepet tölt be a gyermek érdekét szem előtt tartó pedagógiai irányelvek és gyakorlat kölcsönössége.

Meghatározó elvek

- az együttműködés keretei, formái adjanak biztonságot a szülőnek, gyermeknek, óvodapedagógusnak egyaránt,
- a szülőket az óvoda nem helyettesíti csak kiegészíti,
- a gyermek a szülőké, feladatukat az óvoda nem veheti át, csak kiegészítheti,
- az óvoda a szülőkkel együtt felelős a gyermekért, annak fejlődéséért.

Feladat

- Folyamatos segítő és nem számon kérő kapcsolat!
- Mindkét nevelőközeg értékrendszerének kölcsönös ismerete
- Az óvoda részéről az együttműködés folyamatában megértőbb, türelmesebb, ráérzőbb, belátóbb, higgadtabb partneri szerep.
- Az óvoda viszonyulása a család szocializációs kulturális életviteléhez.
- A szülőkkel szemben nem lehetnek előítéleteink, a család életébe illetéktelenül nem avatkozhatunk bele.

Az eddig már meglevő család – óvoda kapcsolattartalmát új gondolatokkal, tevékenységekkel egészítettük ki. Figyelembe vesszük, és szem előtt tartjuk, hogy óvodánk életéből a gyermekek neveléséből mi érdeklí a szülőket. A személyes kapcsolattartási formák kerülnek előtérbe.

Az együttműködés formái

- Tájékoztatók, egyéb információk közreadása, találkozó szervezése.
- Feliratkozás, első találkozó a szülővel, gyerekekkel.
- Szülőb befogadás – esetleg nagyszülő – időleges jelenléte az óvodában.
- Családlátogatás – tájékozódás, oldó, érdeklődő, segítő formáinak megtalálása.
- Szülői értekezlet:

- Óvoda által javasolt témában
- Szülők által kért változatos módszerekkel

- Együttműködés: játék, ajándékkészítésben, eszkozyűjtésben.
- Közös rendezvények.

Tájékoztató jellegű

- Hirdető táblák, melynek lényege az aktuális, friss szülői tájékoztatás.
- Rendszeresen és tervszerűen tájékoztatást adunk a gyermek fejlődéséről.
- Ajánlásokkal segítjük a szülő otthoni nevelését, ha szükséges tanácsot adunk.

Együttműködés feltételei

- Egymás kölcsönös tiszteletén alapuló együttműködés a gyermek nevelése érdekében.
- Nevelési módszerek, elvek, eljárások közös tervezése, segítség azok megvalósításában.

10.2. Kapcsolat az Önkormányzattal

- Közös együtt dolgozás az intézmény zökkenőmentes működése érdekében.
- Körjegyzőségi együtt dolgozás az óvoda vezetésében.
- Költségvetés közös egyeztetése az egymás igényeinek figyelembevételével.

10.3. Óvoda – Iskola

- Az intézményválasztás zökkenőmentes biztosítása.
- Nagyatád város iskoláinak specializálódása színesíti az iskolai választékot.
- Együttműködési megállapodásban rögzítjük:
 - Szakmai tapasztalatcserek
 - A kölcsönös látogatások
 - Az együttműködés lehetőségeinek közös bővítése

10.4. Kisebbségi Önkormányzat:

- Segíti a 3 éves kortól történő beóvodázást.
- Ünnepek lebonyolításában részt vesznek.

10.5. Egyéb kapcsolatok:

- Szakszolgálat,
- Korai fejlesztő (speciális tanulási),
- Képességvizsgáló szakértői bizottság,
- Pedagógiai szakmai szolgálat,
- Egészségügyi szakszolgálat,
- Családsegítő- gyermek és ifjúságvédelem,
- Gyámhatóság.

Nevelőmunkánk sikeréhez nagyban hozzájárul a speciális szolgáltatókkal kialakított partneri viszony.

Az együttműködés eredménye a szükséges fejlesztési – nevelési feladatok hatékonyabb megvalósítása.

11. ZÁRADÉK

A Pedagógiai programot az óvodai testület egyhangúlag elfogadta a 2013. augusztus 26-án megtartott tanévnyitó értekezletén.

Derzsó Zsuzsanna
Fülöp Mariann
Major Zsuzsanna

Nagyatád, 2013. augusztus 26.

Nagy Istvánné
Vezető óvónő

A pedagógiai programot a szülői munkaközösség 2013. augusztus 26. napján tartott egyeztetésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

Nagyatád, 2013. augusztus 26.

Somogyi Sándorné
SZMK vezető

A pedagógiai programot a Kisebbségi Önkormányzat 2013. augusztus 26-n véleményezte, és elfogadásra javasolta.

Somogyi Csaba
KÖ vezetője

A Helyi Pedagógiai Program visszavonásig érvényes.

Ötvöskőnyi, 2013. augusztus 26.

Nagy Istvánné
Vezető óvónő

